

Poglavlje 7. Javne isprave i sudske nagodbe prema Uredbi 2016/1103 i Uredbi 2016/1104

Kunda, Ivana; Tičić, Martina

Source / Izvornik: **Uredbe EU-a o imovinskim odnosima bračnih drugova i registriranih partnera, 2021, 120 - 139**

Book chapter / Poglavlje u knjizi

Publication status / Verzija rada: **Published version / Objavljena verzija rada (izdavačev PDF)**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:118:146270>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-24**

PRAVNI

Pravni fakultet Faculty of Law

Sveučilište u Rijeci
University of Rijeka

Repository / Repozitorij:

[Repository of the University of Rijeka, Faculty of Law](#)
[- Repository University of Rijeka, Faculty of Law](#)

uniri DIGITALNA
KNJIŽNICA

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

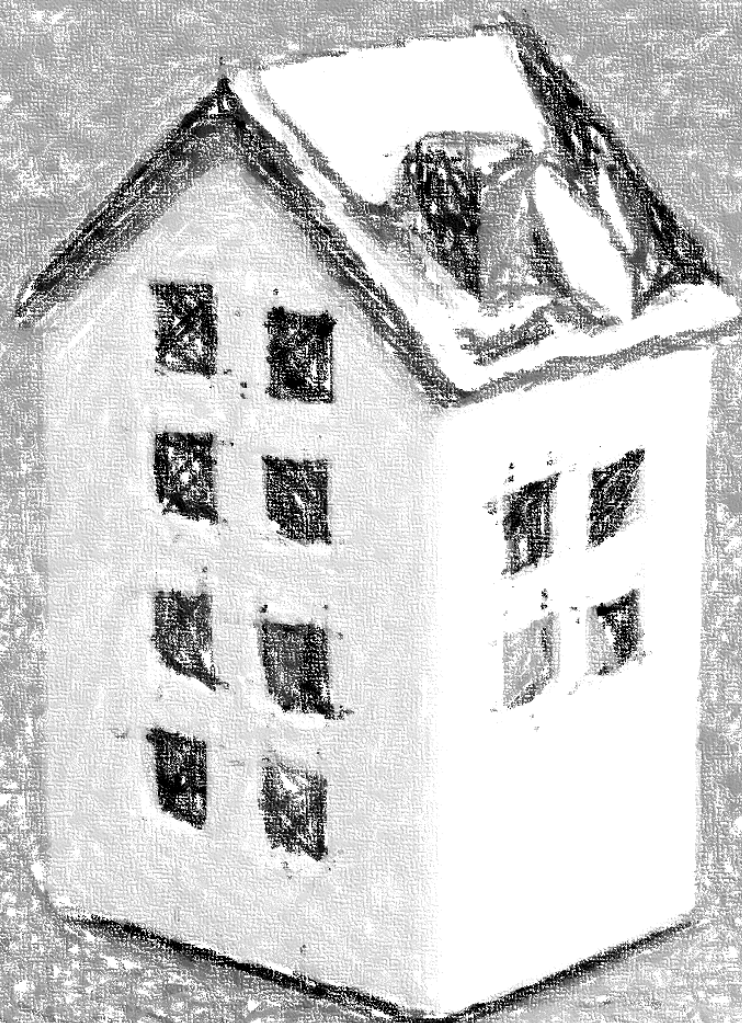
UREDBE EU-A O IMOVINSKIM ODNOSIMA BRAČNIH DRUGOVA I REGISTRIRANIH PARTNERA

Lucia Ruggeri

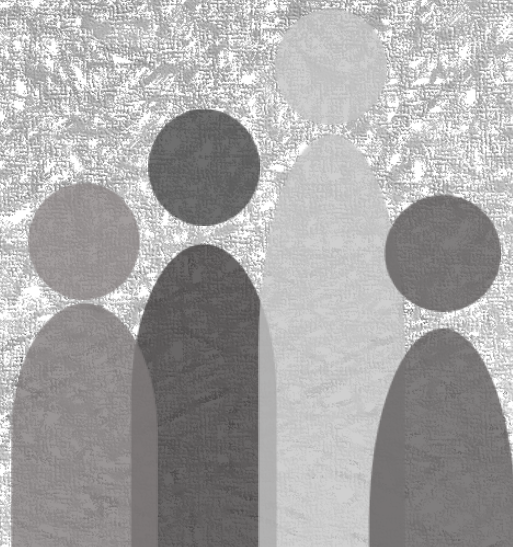
Agnė Limantė

Neža Pogorelčnik Vogrinc

(ur.)

Rijeka, 2021.

Uredbe EU-a o imovinskim odnosima bračnih drugova i registriranih partnera

Lucia Ruggeri, Agnė Limantė, Neža Pogorelčnik Vogrinc (ur.)

Rijeka, 2021.

Naslov izvornika: EU Regulations on Matrimonial Property and Property of Registered Partnerships

Izvornik knjige dostupan je na: www.intersentia.com

Urednice: Lucia Ruggeri, Agn  Limant , Ne a Pogorelčnik Vogrinc

Recenzenti: Maria Caterina Baruffi, Toni Deskoski, Pavel Koukal

Urednice hrvatskog prijevoda: Ivana Kunda, Danijela Vrbljanac, Sandra Winkler

Autorice prijevoda: Ivana Kunda (predgovor, poglavlja 4. i 7.), Sandra Winkler (popis urednica i autora, poglavlja 10., 11. i 13.), Martina Baj i  (poglavlja 6., 8., 9. i 12.), Danijela Vrbljanac (uvod, poglavlja 1., 2., 3. i 5.)

Izdava : Sveu ili te u Rijeci, Pravni fakultet, Hahli  6, Rijeka, Hrvatska, www.pravri.uniri.hr

Godina izdanja: 2021.

ISBN: 978-953-8034-38-1 (e-knjiga)

This book is published as a part of the EU funded Justice Project “E-training on EU Family Property Regimes (EU-FamPro)” No. 101008404-JUST-AG2020/JUST-JTRA-EJTR-AG-2020) and is available for downloading at the Project website www.euro-family.eu.

This project was funded by
the European Union’s Justice
Programme (2014-2020)

**E-TRAINING ON EU FAMILY
PROPERTY REGIMES**

The content of this book represents the views of the authors only and is their sole responsibility. The European Commission does not accept any responsibility for use that may be made of the information it contains.

SADRŽAJ

IRMANTAS JARUKAITIS	7
Predgovor	
PAOLO PASQUALIS	8
Predgovor	
ALBERTO PEREZ CEDILLO	9
Predgovor	
FERNANDO RODRÍGUEZ PRIETO	10
Predgovor	
JUAN IGNACIO SIGNES DE MESA	11
Predgovor	
UVOD.	17
DIO I. POZADINA: NA PUTU PREMA ZAJEDNIČKIM PRAVILIMA EU-A O IMOVINI PREKOGRANIČNIH PAROVA	
1. SUSTAV INSTRUMENATA EUROPSKOGA OBITELJSKOG MEĐUNARODNOG PRIVATNOG PRAVA (Agnė Limantė)	20
2. UREDBE BR. 2016/1103 i 2016/1104: RAZVOJ I USVAJANJE (Eglė Kavoliūnaitė- Ragauskienė).	34
DIO II. STRUKTURA UREDABA BR. 2016/1103 I 2016/1104	
3. TEMELJNI POJMOVI I POLJE PRIMJENE UREDABA BR. 2016/1103 I 2016/1104 (María José Cazorla González i Mercedes Soto Moya)	44
4. ODREDBE O NADLEŽNOSTI U UREDBAMA 2016/1103 i 2016/1104 (Ivana Kunda i Agnė Limantė).	65
5. MJERODAVNO PRAVO U UREDBAMA BR. 2016/1103 i 2016/1104 (Neža Pogorelčnik Vogrinc)	85
6. PRIZNAVANJE, IZVRŠIVOST I IZVRŠENJE ODLUKA NA TEMELJU UREDBE O BRAČNOJ IMOVINI I UREDBE O IMOVINSKIM POSLJEDICAMA REGISTRIRANIH PARTNERSTAVA (Jerca Kramberger Škerl)	103
7. JAVNE ISPRAVE I SUDSKE NAGODBE PREMA UREDBI 2016/1103 I UREDBI 2016/1104 (Ivana Kunda i Martina Tičić)	120
DIO III. MEĐUODNOS UREDABA BR. 2016/1103 I 2016/1104 I OSTALIH EUROPSKIH I NACIONALNIH INSTRUMENATA	
8. ODABIR PRAVA I NADLEŽNOSTI ZA BRAČNOIMOVINSKE I IMOVINSKE POSLJEDICE REGISTRIRANIH PARTNERSTAVA: POVEZANI RIZICI (Francesco Giacomo Viterbo i Roberto Garetto)	141
9. IMOVINSKI ODNOSI PREKOGRANIČNIH ISTOSPOLNIH PAROVA U EUROPSKOJ UNIJI (Filip Dougan)	159
10. DE FACTO PAROVI: NACIONALNA RJEŠENJA I EUROPSKI TRENDОВI (Sandra Winkler).	176

11. IMOVINSKI REŽIMI I ZEMLJIŠNI UPISNICI ZA PREKOGRANIČNE PAROVE (Lucia Ruggeri i Manuela Giobbi)	192
12. UREDBA O NASLJEĐIVANJU, UGOVORI O BRAČNOJ IMOVINI I NEDOSLJEDNOST MEĐU PRAVILIMA EUROPSKOGA MEĐUNARODNOG PRIVATNOG PRAVA (Stefano Deplano).	208
13. RAZNOVRSNA PROMIŠLJANJA O EUROPI, NJEZINIM STANOVNICIMA I MIGRACIJAMA (Nenad Hlača)	222

JAVNE ISPRAVE I SUDSKE NAGODBE PREMA UREDBI 2016/1103 I UREDBI 2016/1104

IVANA KUNDA I MARTINA TIČIĆ*

1. UVOD

Javne isprave su od posebne važnosti za imovinske odnose u obitelji, uključujući stvari bračnoimovinskog režima i stvari imovinskih posljedica registriranih partnerstava.¹ Kao sredstva osiguranja preventivne pravde, one omogućuju preventivni pravni nadzor kroz provjeru vjerodostojnosti isprava za pravne poslove visoke ekonomske ili osobne relevantnosti za interes javnosti ili pojedinih stranaka.² Zajedno sa sudskim nagodbama, javne isprave također predstavljaju bitnu kategoriju ovršnih naslova, barem u glavnini pravnih sustava država članica.³ Sudske nagodbe se uobičajeno smatraju ovršnim naslovima pod pretpostavkom da su registrirane pred sudom ili je sud posvjedočio njihovom sklapanju. S druge strane, javne isprave se uobičajeno smatraju ovršnim naslovima u pravnim sustavima europskog kontinentalnog pravnog kruga, no ne i u pravnim sustavima *common law* ili skandinavskim pravnim sustavima.⁴ Čak i među državama u kojima su i javne isprave i sudske nagodbe ovršni naslovi, postoji više razlika u pogledu nadležnih tijela koja ih izdaju,

* Ivana Kunda, profesorica i predstojnica Katedre za europsko i međunarodno privatno pravo Sveučilišta u Rijeci, Pravnog fakulteta.

Martina Tičić, doktorandica na Sveučilištu u Rijeci, Pravnom fakultetu, koju financira Hrvatska zaklada za znanost.

- 1 Proposal for a Council Regulation on jurisdiction, applicable law and the recognition and enforcement of decisions in matters of matrimonial property regimes, COM/2011/0126 final – CNS 2011/0059, str. 10; Proposal for a Council Regulation on jurisdiction, applicable law and the recognition and enforcement of decisions regarding the property consequences of registered partnerships, COM/2011/0127 final – CNS 2011/0060, str. 9. Vidi i Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on jurisdiction, applicable law, recognition and enforcement of decisions and authentic instruments in matters of succession and the creation of a European Certificate of Succession, COM/2009/0154 final – COD 2009/0157, str. 7.
- 2 COUNCIL OF THE NOTARIATS OF THE EUROPEAN UNION, *Comparative Study on Authentic Instruments National Provisions of Private Law, Circulation, Mutual Recognition and Enforcement, Possible Legislative Initiative by the European Union – United Kingdom, France, Germany, Poland, Sweden*, European Parliament, Brussels 2008, <[https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2008/408329/IPOL-JURI_ET\(2008\)408329_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2008/408329/IPOL-JURI_ET(2008)408329_EN.pdf)>, str. iv.
- 3 W. KENNETT, *The Enforcement of Judgments in Europe*, Oxford University Press, Oxford 2000, str. 65.
- 4 Report (JLS/2004/C4/03) on the application of the Brussels I Regulation in the Member States presented by B. Hess, Th. Pfeiffer and P. Schlosser, Study JLS/C4/2005/03, Final version September 2007, Ruprecht-Karls-Universität Heidelberg, <http://courtesa.eu/wp-content/uploads/2019/03/study_application_brussels_1_en.pdf>, str. 276; J. FITCHEN, 'Authentic instruments and European private international law in civil and commercial matters: Is now time to break new ground?' (2011) 7 *Journal of Private International Law* 33, str. 33; J. FITCHEN, "Recognition", Acceptance and Enforcement of Authentic Instruments in the Succession Regulation' (2012) 8 *Journal of Private International Law* 323, str. 331.

samih pravnih akata ili postupaka njihove ovrhe.

Kako bi se postigla učinkovita prekogranična suradnja, nužno je uspostaviti sustav koji pospješuje slobodno kretanje javnih isprava i sudskih nagodbi iz države članice podrijetla u druge države članice. To je utvrđeno još zarana, u Bruxelleskoj konvenciji o nadležnosti i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima iz 1968. godine⁵ a potom i u Luganskoj konvenciji o nadležnosti i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima iz 1988. godine.⁶ Neke države članice otišle su toliko daleko da su zaključile bilateralne sporazume kako bi pospješile slobodno kretanje stranih javnih isprava, kao što su Francuska i Njemačka.⁷ Novije uredbe EU-a,⁸ u uključujući i Uredbu 2016/1103 i Uredbu 2016/1104, odmiču se od ponešto zbunjujućih pojmova koje sadrže ranije uredbe⁹ i potvrđuju posebnu prirodu ovih pravnih akata.

Zrcaleći inovativnu terminologiju uporabljenu u usporedivim odredbama Uredbe o nasljeđivanju,¹⁰ Uredba 2016/1103 i Uredba 2016/1104 vjerojatno otvaraju put k izravnijem i jednostavnijem oslanjanju posebno na javne isprave u situacijama s prekograničnim učinkom, i prema tomu ojačavaju uzajamno priznanje između država članica kao horizontalnu sastavnicu krovnog načela uzajamnog povjerenja.¹¹

Općenito, Uredba 2016/1103 i Uredba 2016/1104 propisuju da posebni pravni učinci javnih isprava i sudskih nagodbi, podrijetlom iz jedne države članice, mogu biti protegnuti na druge države članice. Ovo poglavlje usredotočeno je na temeljne pojmove, uključujući pojmove 'javna isprava', 'sudska nagodba', 'vjerodostojnost', i mehanizme, naime 'prihvatanje' i 'proglašenje izvršivosti' ('proglašenje ovršnosti' bilo bi više u skladu sa suvremenom terminologijom hrvatskog ovršnog prava, no u nastavku se koristi terminologija iz službenog prijevoda propisa EU-a na hrvatski jezik kako bi se izbjegle moguće daljnje nejasnoće, op. prev.). Također sadrži i napomene o više ujednačenih postupovnih odredbi koje se primjenjuju u postupcima u pogledu protezanja pravnih učinaka.

Prethodno ulaženju u pojedinosti, bitno je istaknuti da se Uredba 2016/1103 i Uredba 2016/1104 primjenjuju *ratione territorii* samo ako su i država članica podrijetla javne isprave ili sudske nagodbe i država članica izvršenja¹² u smislu članka 3. stavka 1. točaka (g) i (h), obje države članice koje sudjeluju u pojačanoj suradnji ustanovljenoj Uredbom 2016/1103 odnosno Uredbom 2016/1104. To dakako ne znači da ti pravni akti trebaju biti poznati u pravu države članice izvršenja koja sudjeluje u pojačanoj suradnji. Neovisno o tomu je li moguće ili ne da javna isprava nastane prema nacionalnom pravu države članice izvršenja koja sudjeluje

5 Convention on jurisdiction and the enforcement of judgments in civil and commercial matters, Consolidated version CF 498Y0126(01) [1968] SL L 299, 31.12.1972.

6 Convention on jurisdiction and the enforcement of judgements in civil and commercial matters [1988] SL L 319, 25.11.1988, sada zamijenjena Luganskom konvencijom o nadležnosti te priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima [2007] SL L 339, 21.12.2007.

7 Abkommen vom 13 September 1971 zwischen der Bundesrepublik Deutschland und der Französischen Republik über die Befreiung öffentlicher Urkunden von der Legalisation Bundesgesetzblatt BGBI. 1974 II S. 1075, <<https://www.bgbl.de>> .

8 Vidi članke 59–61. Uredbe o nasljeđivanju.

9 To se posebno odnosi na pojam 'priznanje' javnih isprava. Vidi, primjerice, članke 58–60. Uredbe Bruxelles I bis, članak 46. Uredbe Bruxelles II bis (koja će biti zamijenjena Uredbom Bruxelles II ter od 1. kolovoza 2022. godine), članak 48. Uredbe o uzdržavanju. Vidi i članke 24. i 25. Uredbe (EZ) br. 805/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 21. travnja 2004. o uvođenju europskog naloga za izvršenje za nesporne tražbine [2004] OJ L 143, 30.4.2004. Pojam 'priznanje' bio je uobičajeno u uporabi ranije, vidi, primjerice, Ch. PAMBOUKIS, *L'acte public étrangere ed droit international privé*, LGDJ, Paris 1993, str. 97.

10 Vidi članke 59–61. Uredbe o nasljeđivanju.

11 I. KUNDA, 'Međunarodno privatnopravni odnosi' u E. MIŠČENIĆ (ur.), *Europsko privatno pravo: posebni dio*, Školska knjiga, Zagreb 2021, str. 495.

12 Pojam 'država članica izvršenja' koristi se u ovom poglavlju dosljedno Uredbi 2016/1103 i Uredbi 2016/1104 u kojima taj pojam označava, ne samo državu članicu u kojoj javna isprava i sudska nagodba trebaju biti proglašene izvršivima, nego i državu članicu u kojoj javna isprava treba biti prihvaćena.

u pojačanoj suradnji, takav pravni akt mora biti prihvaćen i/ili izvršen u toj državi članici ako je nastao u državi članici podrijetla.¹³ Nadalje, Uredba 2016/1103 i Uredba 2016/1104 primjenjuju se *ratione temporis* na javne isprave koje su službeno sastavljene ili registrirane i na sudske nagodbe koje su odobrene ili sklopljene 29. siječnja 2019. godine ili nakon tog datuma. Konačno, javne isprave i sudske nagodbe koje su obuhvaćene *ratione materiae* Uredbom 2016/1103 ili Uredbom 2016/1104 moraju biti u stvari bračnoimovinskog režima odnosno stvari imovinskih posljedica registriranih partnerstava.¹⁴ U suprotnom, one su obuhvaćene drugim pravnim propisom međunarodnog privatnog prava EU-a ili, ako tomu nije tako, odredbama međunarodnog sporazuma, ako je primjenjiv, ili odredbama nacionalnih prava.

Nadalje, nekoliko tehničkih napomena čine se bitnima na ovom mjestu. Slijedom paralelizma između odredbi Uredbe 2016/1103 i Uredbe 2016/1104, upute na prvu od njih u ovom poglavlju treba shvatiti i kao uputu na potonju, izuzev ako je drukčije navedeno. Slično tomu, upute na bračnog druga ili stvari bračnoimovinskog režima treba shvatiti kao upute na registriranog partnera odnosno stvari imovinskih posljedica registriranih partnerstava, itd. Osim toga, uputa na 'državu članicu' ograničena je na državu članicu koja sudjeluje u pojačanoj suradnji uspostavljenog Uredbom 2016/1103 i Uredbom 2016/1104.¹⁵

2. POJMOVI 'JAVNA ISPRAVA' I 'SUDSKA NAGODBA'

Raščlamba osnovnih pojmova 'javna isprava' i 'sudska nagodba', njihovo diferenciranje u odnosu na druge pojmove poput 'odluke' (ili 'presude') i stavljanje njihovih osnovnih svojstava pod lupu nužni su koraci koji prethode otvaranju rasprave o njihovim pravnim učincima koji se proširuju na druge države članice na temelju mehanizama predviđenih Uredbom 2016/1103 i Uredbom 2016/1104.

2.1. DEFINICIJA 'JAVNE ISPRAVE'

Nastavljajući se na definiciju iz članka 3. stavka 1. točke (i) Uredbe o nasljeđivanju, 'javna isprava' određena je člankom 3. stavkom 1. točkom (c) Uredbe 2016/1103 i člankom 3. stavkom 1. točkom (d) Uredbe 2016/1104 kao isprava u stvari bračnoimovinskog režima/stvari imovinskih posljedica registriranog partnerstva koja je službeno sastavljena ili registrirana kao javna isprava u nekoj državi članici i čija vjerodostojnost: (i) se odnosi na potpis i sadržaj javne isprave i (ii) utvrđena je od strane tijela javne vlasti ili drugog tijela koje je u tu svrhu ovlastila država članica podrijetla. Dok potonja pretpostavka iz definicije zahtijeva djelotvorno uključivanje javnog tijela, prva se odnosi na kvalitativno ovlaštenje za to uključivanje. Dvije su pretpostavke kumulativne i odnose se na kakvoću 'javne isprave' kada je sastavljena ili registrirana prema pravu države članice podrijetla. Bez obzira na to, navedenim odredbama ne cilja se nametnuti ujednačene pretpostavke koje bi se odnosile na oblik (*instrumentum*)¹⁶ 'javnih isprava' u državama članicama. Stoga je nadležnost država članica da uređuju pretpostavke formalne valjanosti netaknuta. Nasuprot tomu, pojam 'vjerodostojnosti' u Uredbi 2016/1103 i Uredbi 2016/1104 tumači se autonomno od bilo kojeg značenja u nacionalnim pravima.¹⁷ Njegova uloga je

13 Vidi u sklopu Uredbe Bruxelles I, u kojoj je situacija manje složena budući da su sve države članice uključene u primjenu. Vidi Report (JLS/2004/C4/03) on the application of the Brussels I Regulation in the Member States presented by B. Hess, Th. Pfeiffer and P. Schlosser, Study JLS/C4/2005/03, Final version September 2007, Ruprecht-Karls-Universität Heidelberg, <http://courtesa.eu/wp-content/uploads/2019/03/study_application_brussels_1_en.pdf>, str. 276.

14 Vidi članak 3. stavak 1. točka (d) Uredbe 2016/1103 i Uredbe 2016/1104.

15 Vidi poglavlja 2 i 3 ove knjige.

16 O ovim svojstvima vidi niže 2.2. u ovom poglavlju.

17 Uvodna izjava 59 Uredbe 2016/1103 i uvodna izjava 58 Uredbe 2016/1104, koje su oblikovane po uzoru na uvodnu izjavu 62 Uredbe o nasljeđivanju. Iako je autonoman, pojam 'javna isprava' zasniva se na usporedivim nacionalnim definicijama. Vidi, primjerice, članak 1369. francuskog Građanskog zakonika (*Code civil en vigueur au 26 mai 2021 – l'article 1369 comme modifié par Ordonnance n°2016-131 du 10 février 2016 dans l'article 4*) kojime je predviđeno da je javna isprava (*l'acte authentique*) isprava koju je primilo, uz zadovoljenje potrebnih formalnih pretpostavki, javno tijelo koje je nadležno i ovlašteno sastaviti ju. Slično tomu, članak 230. hrvatskog Zakona o parničnom postupku (Službeni list SFRJ 4/77, 36/77,

da služi kao kriterij proširenja učinaka isprava koje su sastavljene prema nacionalnom pravu države članice podrijetla ali se ujedno smatraju i 'javnim ispravama' prema Uredbi 2016/1103 i Uredbi 2016/1104.

Ova shema dvostruke pretpostavke odstupa od definicije u drugim propisima međunarodnog privatnog prava EU-a koji također navode i treću kumulativno primjenjivu pretpostavku – izvršivost akta. Na temelju teksta samih odredbi, analize njihovih pojedinačnih konteksta, sustava odnosnih uredbi i pripremljenih radnih akata, tri pretpostavke koje trebaju biti ispunjene da bi akt bio kvalificiran kao 'javna isprava' bile su prethodno identificirane u praksi Suda EU-a (SEU).¹⁸ Porijeklo vukući iz Izvješća Jenard-Möller o Luganskoj konvenciji,¹⁹ shema trostruke pretpostavke sastoji se od sljedećeg: (i) vjerodostojnost akta treba biti utvrđena od javnog tijela; (ii) ta vjerodostojnost treba se odnositi na akt, a ne samo na, primjerice, potpis; i (iii) akt treba biti izvršiv sam po sebi u državi članici podrijetla.²⁰ I dok su sve tri pretpostavke prema nekim propisima međunarodnog privatnog prava EU-a,²¹ samo su dvije nužne da bi pravni akt bio kvalificiran kao 'javna isprava' prema Uredbi o nasljeđivanju²² ili Uredbi 2016/1103 odnosno Uredbi 2016/1104:²³ uključenost javnog tijela i njegova uloga u nastanku javne isprave. To ipak ne znači da postoji bitna razlika u definicijama, već je samo riječ o više vrsta pravnih učinaka koje treba proširiti na druge države članice u kasnijim uredbama. Na samom početku, učinci 'javnih isprava' mogli su biti samo prošireni na temelju proglašenja 'izvršivosti', dok je od nedavno moguće također proširiti njihove učinke i na temelju 'prihvatanja'. Dakako, nije moguće proglasiti izvršivim 'javnu ispravu' koja prema pravu države članice podrijetla ne proizvodi takav učinak. Naime, upravo je proširenje učinka, a ne njihov nastanak, predmet uređenja u Poglavlju V Uredbe 2016/1103 i Uredbe 2016/1104.²⁴

2.1.1. Uključenje javnog tijela

Vraćajući se na shemu dvostruke pretpostavke prema Uredbi 2016/1103 i Uredbi 2016/1104, praksa SEU nudi određene smjernice neovisno o tomu što su ta tumačenja dana u sklopu sheme trostruke pretpostavke. Pretpostavka koja se odnosi na uključenje javnog tijela bila je tumačena u predmetu *Unibank*.

6/80, 36/80, 43/82, 69/82, 58/84, 74/87, 57/89, 20/90, 27/90 i 35/91 i Narodne novine 53/91, 91/92, 58/93, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 02/07, 84/08, 96/08, 123/08, 57/11, 148/11, 25/13, 89/14 i 70/19), definira javnu ispravu (koja je širi pojam od javne isprave u Uredbi 2016/1103 i Uredbi 2016/1104) kao ispravu koju je u propisanom obliku izdalo državno tijelo u granicama svoje nadležnosti te ispravu koju je u takvom obliku izdala pravna ili fizička osoba u obavljanju javnog ovlaštenja koje joj je povjereno zakonom ili propisom utemeljenim na zakonu (javna isprava), dokazuje istinitost onoga što se u njoj potvrđuje ili određuje. Člankom 3. stavkom 2. hrvatskog Zakona o javnom bilježništvu (Narodne novine, 78/93, 29/94, 162/98, 16/07, 75/09 i 120/16), propisano je da javnobilježničke isprave i njihovi otpravci izdani po tom Zakonu imaju snagu javnih isprava, ako su prigodom njihova sastavljanja i izdavanja ispunjene bitne formalnosti propisane ovim Zakonom.

18 Vidi, primjerice, predmet C-260/97, *Unibank A/S v Flemming G. Christensen*, EU:C:1999:312, para. 17–20.

19 Jenard-Möller Report on the Convention on Jurisdiction and the Enforcement of Judgments in Civil and Commercial Matters done at Lugano 16 September 1988 [1990] OJ C189/57, 28.7.1990.

20 Ibid., str. 80.

21 Vidi, primjerice, članak 58. Uredbe Bruxelles I bis, članak 46. Uredbe Bruxelles II bis i članak 2. stavak 3. točka (a) Uredbe o uzdržavanju. Vidi i, *K.H.K.*, koji je bio odlučan na temelju Uredbe (EU) br. 655/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 15. svibnja 2014. o uspostavi postupka za europski nalog za blokadu računa kako bi se pojednostavila prekogranična naplata duga u građanskim i trgovačkim stvarima [2014] SL L 189, 27.6.2014. Pitanje upućeno SEU bilo je je li konkretni platni nalog prema bugarskom pravu, koji se odnosi na novčanu tražbinu koja još nije postala izvršiva, predstavlja 'javnu ispravu' u smislu članka 4. točke 10. Uredbe 655/2014. SEU je utvrdio da je, u nedostatku izričitog teksta odredbe, iz analize konteksta odredbe i ciljeva kojima teži Uredba 655/2014 te *travaux préparatoires* za tu Uredbu jasno slijedi da kako bi neki akt bio 'presuda', 'sudska nagodba' ili 'javna isprava' u smislu te Uredbe, taj akt mora biti izvršiv u državi članici podrijetla. U konkretnom predmetu, platni nalog nije još bio izvršiv; stoga nije mogao biti 'javna isprava'.

22 P. WAUTELET, 'Article 3. Définitions' u A. BONOMI i P. WAUTELET (ur.), *Le droit européen des successions, Commentaire du règlement (UE) No 650/2012, du 4 juillet 2012*, 2. izd., Bruylant, Brussels 2016, str. 168; H.-P. MANSEL, 'Article 59. Acceptance of Authentic Instruments' u A.-L. CALVO CARAVACA, A. DAVI i H.-P. MANSEL (ur.), *The European Succession Regulation, A Commentary*, Cambridge University Press, Cambridge 2016, str. 637.

23 Vidi, primjerice, predmet C-658/17, *WB v Notariusz Przemysława Bac*, EU:C:2019:444, para. 66–72.

24 Više o tomu vidi 3. ovog poglavlja.

Predmet *Unibank* se odnosio na *Gældsrev*, institut danskog prava koji se odnosi na priznanje zaduženosti. Pitanje koje je bilo ključno u sporu na nacionalnoj razini i koje je došlo sve do SEU bilo je: može li se *Gældsrev* smatrati javnom ispravom prema Bruxelleskoj konvenciji. SEU je prizvao Izvješće Jenard-Möller o Luganskoj konvenciji, koje je razrađivalo pitanje javne isprave u sklopu Luganske konvencije.²⁵ Presuda u predmetu *Unibank* utvrdila je te pretpostavke kao normu i u sklopu Bruxelleske konvencije.²⁶ Kako su pretpostavke za određivanje vjerodostojnosti određenog akta kumulativne, SEU je bio zaključio da *Gældsrev* nije javna isprava. To je bilo stoga što *Gældsrev* nije ispunjavao pretpostavku djelotvornog uključenja javnog tijela u utvrđivanje vjerodostojnosti akta. S obzirom na to da su konkretnu vrstu akta sastavljale privatne stranke te njegova vjerodostojnost nije bila 'utvrđena od strane tijela javne vlasti ili drugog tijela koje je u tu svrhu ovlastila ta država', takav akt nije predstavljao javnu ispravu.²⁷

Budući da je uključenje javnog tijela pretpostavka da bi akt bio kvalificiran kao 'javna isprava', nužno je razjasniti pojam 'tijela javne vlasti ili drugog tijela koje je u tu svrhu ovlastila država članica podrijetla' kao što stoji u definiciji 'javne isprave' u Uredbi 2016/1103 i Uredbi 2016/1104. Javna tijela koja su nositelji ovlaštenja da sastavljaju javne isprave svakako mogu biti sudovi i javni bilježnici, u mjeri u kojoj su na to ovlašteno prema nacionalnim propisima, kao što je slučaj u Hrvatskoj u kojoj su oboje, i sudovi i javni bilježnici, alternativna javna tijela odnosno tijela s javnim vlastima koja mogu učiniti vjerodostojnom posebnu vrstu nasljednopravnog ugovora – ugovora o ustupu i raspodjeli imovine koji se sklapa za života ostavitelja.²⁸

Općenito, sukladno hrvatskom Zakonu o javnom bilježništvu, javno bilježnička služba sastoji se u 'službenom sastavljanju i izdavanju javnih isprava o pravnim poslovima, izjavama i činjenicama na kojima se utemeljuju prava, u službenom ovjeravanju privatnih isprava, u primanju na čuvanje isprava, zatim novca i predmeta od vrijednosti radi njihove predaje drugim osobama ili nadležnim tijelima te u obavljanju, po nalogu sudova ili drugih javnih tijela, postupaka određenih zakonom', uz obavljanje i drugih poslova predviđenih samim Zakonom.²⁹ Slično tomu, njemački Federalni zakonik javnih bilježnika opisuje javne bilježnike kao 'neovisne nositelje javne službe koji su imenovani u *Länder* kako bi upisivali pravne akte ('javnobilježničko upisivanje') i obavljali druge zadaće u području preventivnog upravljanja pravdom.³⁰ I dok postoje bitne razlike između ovlasti koje su dane javnim bilježnicima ovisno o državi članici u kojoj su imenovani u službu,³¹ u nekim državama članicama nadležnost javnih bilježnika je isključiva,³² jer su oni u pravilu jedina tijela s ovlaštenjem sastavljanja javnih isprava. Međutim, kao što je prethodno navedeno ta uloga neće uvijek biti rezervirana isključivo za javne bilježnike.

25 Predmet C-260/97, *Unibank A/S v Flemming G. Christensen*, EU:C:1999:312, para. 16.

26 Predmet C-260/97, *Unibank A/S v Flemming G. Christensen*, EU:C:1999:312, para. 17–20.

27 Predmet C-260/97, *Unibank A/S v Flemming G. Christensen*, EU:C:1999:312, para. 21.

28 Članak 106. stavak 2. Zakona o nasljeđivanju (Narodne novine 48/03, 163/03, 35/05, 127/13, 33/15 i 14/19. Više o tom sporazumu vidi I. GLIHA, 'Chapter 4. Acts *Inter Vivos* Related to the Estate' u P. ŠARČEVIĆ, T. JOSIPOVIĆ, I. GLIHA, N. HLAČA i I. KUNDA, *Family Law In Croatia*, Kluwer Law International, Rijnsland in Leiden, 2011, str. 280–286.

29 Članak 2. hrvatskog Zakona o javnom bilježništvu (Narodne novine, 78/93, 29/94, 162/98, 16/07, 75/09 i 120/16).

30 Članak 1. njemačkog Federalnog zakonika javnih bilježnika, *Bundesnotarordnung* in der im Bundesgesetzblatt Teil III, Gliederungsnummer 303-1, veröffentlichten bereinigten Fassung, die zuletzt durch Artikel 5 des Gesetzes vom 4. Mai 2021 (BGBl. I S. 882) geändert worden ist.

31 U sklopu Uredbe Bruxelles I i Uredbe o europskom platnom nalogu, SEU je ukazao na to da kvalifikacija javnih bilježnika kao 'sudova' u izvršavanju posebnih zadaća nije nužno posve jasna. Vidi predmet C-551/15, *Pula parking d.o.o. v Sven Klaus Tederahn*, EU:C:2017:193; predmet C-484/15, *Ibrica Zulfikarpašić v Slaven Gajer*, EU:C:2017:199. Presude SEU u tim predmetima dovele su do reforme nacionalnih propisa o ovrsi. Vidi članak 39.a stavak 4. hrvatskog Ovršnog zakona (Narodne novine 112/12, 25/13, 93/14, 55/16, 73/17 i 131/20), novo uvedenom Zakonom o izmjenama i dopunama Ovršnog zakona (Narodne novine 131/2020).

32 COUNCIL OF THE NOTARIATS OF THE EUROPEAN UNION, *Comparative Study on Authentic Instruments National Provisions of Private Law, Circulation, Mutual Recognition and Enforcement, Possible Legislative Initiative by the European Union – United Kingdom, France, Germany, Poland, Sweden*, European Parliament, Brussels 2008, <[https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2008/408329/IPOL-JURI_ET\(2008\)408329_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2008/408329/IPOL-JURI_ET(2008)408329_EN.pdf)>, str. 32.

Isključivi ili ne, u državama europskog kontinentalnog kruga smatra se da javni bilježnici imaju 'ulogu komplementarnu sudačkoj'.³³ Međutim, nužno je biti na oprezu jer oni također djeluju i u drugim svojstvu – obavljaju pravosudnu funkciju, pa prema tomu mogu biti smatrani 'sudovima' u smislu članka 3. stavka 2. Uredbe 2016/1103 i Uredbe 2016/1104. Uvodne izjave nude pojašnjenje:³⁴ Kada javni bilježnici izvršavaju sudske funkcije, obvezuju ih pravila o nadležnosti određena u Uredbi 2016/1103 odnosno Uredbi 2016/1104, a odluke koje oni donose kolaju u skladu s odredbama tih uredbi o priznavanju, izvršivosti i izvršavanju odluka u Poglavlju IV. Nasuprot tomu, kada javni bilježnici ne izvršavaju sudske funkcije, ne obvezuju ih ta pravila o nadležnosti, već ona nacionalna (ili međunarodna), a javne isprave koje izdaju kolaju u skladu s odredbama Uredbe 2016/1103 odnosno Uredbe 2016/1104 o javnim ispravama u Poglavlju V.

2.1.2. Uloga javnog tijela

Druga pretpostavka za 'javnu ispravu' ide dalje od samog uključivanja javnog tijela i odnosi se na ulogu toga javnog tijela *in concreto*. Ova je pretpostavka bila posebno razmatrana od SEU u predmetu *WB*,³⁵ u sklopu Uredbe o nasljeđivanju. S obzirom na to da Uredba o nasljeđivanju sadrži odredbu koja definira 'javnu ispravu', a koja je doslovce preuzeta u Uredbu 2016/1103 i Uredbu 2016/1104, Uredba o nasljeđivanju može biti izvrstan oslonac za tumačenje pojma 'javne isprave' u potonjim dvjema uredbama. Jedina razlika između tih definicija je u odnosnim materijalnim područjima primjene navedenih uredbi, koja je posve nebitna za kvalifikaciju akta kao 'javne isprave'.

Spor u predmetu *WB* odnosio se na definiciju 'javne isprave' nasuprot 'odluke' u predmetu nasljeđivanja prema Uredbi o nasljeđivanju. Konkretni akt u predmetu *WB* bio je nacionalni akt kojim se potvrđivao položaj nasljednika, točnije, akt poljskog prava kojim se potvrđuje nasljeđivanje, sastavljan po javnom bilježniku u skladu s izvanparničnim (suglasnim) zahtjevom svih strana u postupku potvrđivanja. SEU je napravio jasnu razliku između pojma 'javna isprava' i 'odluka'. U svojoj presudi, SEU navodi da taj akt ne predstavlja 'odluku' jer javni bilježnik nije 'sud' u smislu odredbe članka 3. stavka 2. Uredbe o nasljeđivanju zbog činjenice da poljski javni bilježnik ne obnaša sudačku funkciju kada sastavlja akt kojim, prema poljskom pravu, potvrđuje nasljeđivanje nakon suglasnog zahtjeva svih zainteresiranih strana.³⁶ S druge strane, SEU zaključuje da takav akt predstavlja 'javnu ispravu', jer ispunjava obje pretpostavke iz sheme dvostruke pretpostavke.³⁷ Time što je naveo da su poljski javni bilježnici ovlašteni sastavljati isprave koje se odnose na nasljeđivanje i da je akt kojim se potvrđuje nasljeđivanje formalno registriran kao javna isprava,³⁸ SEU ukazuje na pretpostavku za javnu ispravu koja se tiče uključivanja javnog tijela. U tom smislu, SEU dalje ističe da je poljski nacionalni akt kojim se potvrđuje nasljeđivanje registriran i proizvodi, prema poljskom pravu, iste učinke kao i pravomoćni nalog kojim se utvrđuje nasljeđivanje.³⁹ Nadalje, SEU upućuje i na pretpostavku koja se tiče uloge javnog tijela time što potvrđuje da, prema poljskom pravu, javni bilježnik mora po službenoj dužnosti izvršiti provjere, poput onih u pogledu nadležnosti nacionalnih sudova, sadržaja mjerodavnog stranog prava, identiteta nasljednika, količinu udjela u nasljedstvu, i ako je oporučitelj predvidio vindikacijski legat, u pogledu osobe u čiju korist je taj legat predviđen i predmeta tog legata. Budući da su nalazi toga javnog bilježnika doveli do odbijanja zahtjeva za sastavljanje akta kojim se potvrđuje nasljeđivanje, vjerodostojnost tog akta odnosi se, i na njegove potpise, i na njegov sadržaj.⁴⁰

33 Ibid., str. 4.

34 Uvodna izjava 31. Uredbe 2016/1103 i Uredbe 2016/1104.

35 Predmet C-658/17, *WB v Notariusz Przemysława Bac*, EU:C:2019:444.

36 Predmet C-658/17, *WB v Notariusz Przemysława Bac*, EU:C:2019:444, para. 61. Vidi, primjerice, M. WILDERSPIN, 'The Notion of "Court" under the Succession Regulation' [2020] *Problemy Prawa Prywatnego Międzynarodowego* 45–56 (pozdravlja odluku smatrajući da donosi teleološku konzistentnost i koherentnost sa strukturom Uredbe). Vidi i poglavlja 3. i 6. u ovoj knjizi.

37 Predmet C-658/17, *WB v Notariusz Przemysława Bac*, EU:C:2019:444, para. 71.

38 Predmet C-658/17, *WB v Notariusz Przemysława Bac*, ECLI:EU:C:2019:444, para. 69.

39 Predmet C-658/17, *WB v Notariusz Przemysława Bac*, ECLI:EU:C:2019:444, para. 69.

40 Predmet C-658/17, *WB v Notariusz Przemysława Bac*, EU:C:2019:444, para. 58 i 70.

2.1.3. Papirnati ili elektronički oblik

Na kraju, u skladu s digitalizacijom svih područja života, uključujući i u pravu, važno je primijetiti da, iako je inherentno pojmu 'javne isprave' da mora biti u pisanom obliku, i papirnati i elektronički oblik jednako su prihvatljivi prema Uredbi 2016/1103 i Uredbi 2016/1104. To se također odnosi i na potpise koji su u njima sadržani, jer oni mogu biti vlastoručni ili elektronički.⁴¹ Neke države članice, kao što je Francuska, izriječno uređuju ovo pitanje u svojim nacionalnim zakonodavstvima. Francuskim Građanskim zakonikom propisano je da javna isprava može biti sastavljena na elektroničkom mediju ako je nastala i pohranjena sukladno pretpostavkama propisanim aktom koji donosi *Conseil d'État*,⁴² a kojima u bitnom želi omogućiti identifikaciju osobe od koje potječe te jamstvo integriteta akta.

2.2. SVOJSTVA 'JAVNE ISPRAVE'

Kako bi bolje razumjeli ovaj ključni pojam, preambule Uredbe 2016/1103 i Uredbe 2016/1104 pojašnjavaju i odvajaju svojstva 'javnih isprava' koja se donose na oblik (*instrumentum*) i svojstva koja se odnose na sadržaj (*negotium*). Na strani oblika, pojam 'vjerodostojnosti', koji slijedi strukturu latinskog tipa notarijata uobičajenog u državama europskog kontinentalnog pravnog kruga,⁴³ obuhvaća elemente kao što su autentičnost isprave, pretpostavke formalne valjanosti isprave, ovlasti tijela koje sastavlja ispravu, postupak u kojem se isprava sastavlja i činjenični elementi koje je to tijelo upisalo u javnu ispravu. Potonji elementi uključuju činjenicu da su navedene stranke pristupile tijelu na datum naveden u ispravi i da su dale izjave navedene u ispravi.⁴⁴

2.2.1. Elementi koji se odnose na oblik i sadržaj

Elementi koji se odnose na oblik su prvenstveno postupovne naravi i, slijedom toga, podvrgnuti su pravu države članice čije javno tijelo djeluje sastavljajući javnu ispravu. Sukladno članku 58. stavku 2. Uredbe 2016/1103 i Uredbe 2016/1104, osoba koja želi osporavati javnu ispravu u pogledu njezine 'vjerodostojnosti' može to učiniti samo prema pravu države članice podrijetla. Ova kolizijska odredba poduprta je i odredbom o nadležnosti u istom članku kojom je predviđena isključiva nadležnost sudova države članice podrijetla.⁴⁵

U pogledu sadržaja, pojam 'pravnih akata ili pravnih odnosa zabilježenih u javnoj ispravi' odnosi se upravo na sadržaj isprave.⁴⁶ Primjer može biti sporazum bračnih drugova o bračnoimovinskom režimu koji se treba primjenjivati između njih (bračni sporazum). Formalna valjanost toga sporazuma propisana je u odredbi o minimalnim standardima u članku 25. stavku 1. Uredbe 2016/1103, dok je člankom 25. stavcima 2–3. predviđena i kumulativna primjena viših standarda prema pravu države u kojoj je *locus residentiae habitualis* bračnih drugova u trenutku sklapanja sporazuma i prema *lex causae*.⁴⁷ Zahtijeva li neko od tih prava oblik, primjerice, javnobilježničkog akta, taj akt će se smatrati 'javnom ispravom'. Takvi pravni akti i pravni odnosi

41 P. FRANZINA, 'Article 58. Acceptance of Authentic Instruments' u I. VIARENGO i P. FRANZINA (ur.), *The EU Regulations on the Property Regimes of International Couples: A Commentary*, Edward Elgar, Cheltenham 2020, str. 437.

42 Članak 1369. stavak 2. francuskog Građanskog zakonika (*Code civil en vigueur au 26 mai 2021 – l'article 1369 comme modifié par Ordonnance n°2016-131 du 10 février 2016 dans l'article 4*).

43 U sklopu nasljeđivanja vidi M. WELLER, 'Article 3. Definitions' u A.-L. CALVO CARAVACA, A. DAVÍ i H.-P. MANSEL (ur.), *The European Succession Regulation, A Commentary*, Cambridge University Press, Cambridge 2016, str. 121.

44 Uvodna izjava 59. Uredbe 2016/1103 i uvodna izjava 58. Uredbe 2016/1104, koje su oblikovane po uzoru na uvodnu izjavu 62. Uredbe o nasljeđivanju.

45 Vidi i P. WAUTELET, 'Article 58. Acceptation des actes authentiques' u A. BONOMI i P. WAUTELET (ur.), *Le droit européen des successions, Commentaire du règlement (UE) No 650/2012, du 4 juillet 2012*, 2nd ed., Bruylant, Brussels 2016, str. 1221–1222.

46 Uvodna izjava 60. Uredbe 2016/1103 i uvodna izjava 59. Uredbe 2016/1104, koje su oblikovane po uzoru na uvodnu izjavu 63. Uredbe o nasljeđivanju.

47 Vidi dalje u poglavlju 6. ove knjige.

moгу također uključivati i sporazum između bračnih drugova o podijeli njihove bračne imovine, darovni ugovor, ili neku izjavu o namjeri koja može utjecati na prava u pogledu bračne imovine.

Elementi koji se odnose na sadržaj podvrgnuti su pravu mjerodavnom prema poglavlju III Uredbe 2016/1103 i Uredbe 2016/1104.⁴⁸ Iako je formalna valjanost javne isprave podvrgnuta nacionalnom pravu tijela koje izdaje ispravu, *lex causae* se primjenjuje na osporavanje 'javne isprave' kad je sporan *negotium*.⁴⁹ Razlog za primjenu *lex causae* je u biti samog spora, a to je bračnoimovinski režim ili imovinske posljedice registriranog partnerstva, već s obzirom na konkretni predmet. Kolizijska odredba u članku 58. stavku 3. Uredbe 2016/1103 i Uredbe 2016/1104 upotpunjena je i odredbom o nadležnosti za bilo koje osporavanje 'pravnog akta ili pravnog odnosa' ubilježenog u javnoj ispravi, a koja nadležnost pripada sudovima nadležnima prema odredbama o nadležnosti u ovim uredbama.⁵⁰ To je zapravo uputa na složeni sustav odredbi o nadležnosti koji je prethodno razložen.⁵¹

Također je moguće da je ishod u postupku o stvari bračnoimovinskog režima ili stvari imovinskih posljedica registriranog partnerstva ovisan o pitanju koje je postavljeno *incidenter*, u svezi sa (osporavanim) sadržajem javne isprave. Tada je sud nadležan odlučivati o glavnoj stvari ujedno nadležan i za prethodno pitanje koje je sadržano u javnoj ispravi.⁵² Kao i kada je pitanje koje se odnosi na sadržaj javne isprave glavno pitanje u sporu, pravo mjerodavno za rješavanje takvog pitanja kada je ono prethodno pitanje, treba biti utvrđeno sukladno odredbama Uredbe 2016/1103 i Uredbe 2016/1104, odnosno poglavlju III.⁵³

2.2.2. Razlikovanje od 'odluke'

Razlikovanje između 'odluke' (ili 'presude') s jedne strane, i 'javne isprave' s druge, intenzivno je raspravljano u pravnoj literaturi. Učinak *res judicata* navodi se kao ključni čimbenik razlikovanja. Dok izvršna snaga odluke i presude proizlazi iz njihova svojstva pravno presuđene stvari (*res judicata*), javna isprava lišena je toga učinka.⁵⁴ To je povezano i s još jednim svojstvom javne isprave, koja bez obzira na to što je sastavljena ili registrirana pred javnim tijelom, sadrži svojevrstu privatnu komponentu.⁵⁵ Slijedom navedenog, sadržaj javne isprave je podložan osporavanju čak i nakon ovrhe. To se u pravilu ne odnosi na odluke i presude jer one mogu biti osporavane samo u ograničenom roku,⁵⁶ nakon čijeg isteka postaju pravomoćne i moguće podložne jedino izvanrednim pravnim lijekovima.

2.2.3. Razlikovanje od 'javne isprave' prema Uredbi 2016/1191

Bitno je istaknuti da različite isprave kojima se potvrđuju elementi pravnog statusa, poput rođenja,

48 Vidi dalje u poglavlju 6. ove knjige.

49 J. FITCHEN, "Recognition", Acceptance and Enforcement of Authentic Instruments in the Succession Regulation' (2012) 8 *Journal of Private International Law* 323, str. 327.

50 Suprotni stav vidi P. BEAUMONT, J. FITCHEN and J. HOLLIDAY, The evidentiary effects of authentic acts in the Member States of the European Union, in the context of successions, European Parliament, Brussels 2016, <[https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/556935/IPOL_STU\(2016\)556935_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/556935/IPOL_STU(2016)556935_EN.pdf)>, str. 34.

51 Vidi poglavlje 4. ove knjige.

52 Članak 58. stavak 4. Uredbe 2016/1103 i Uredbe 2016/1104.

53 Čini se da je to također potvrdio i Franzina koji, nakon što raspravlja o postupovnim pitanjima koja se odnose na glavno i prethodno pitanje, navodi općenito koje je mjerodavno pravo. P. FRANZINA, 'Article 58. Acceptance of Authentic Instruments' u I. VIARENGO i P. FRANZINA (ur.), *The EU Regulations on the Property Regimes of International Couples: A Commentary*, Edward Elgar, Cheltenham 2020, str. 443.

54 J. FITCHEN, 'Authentic instruments and European private international law in civil and commercial matters: Is now time to break new ground?' (2011) 7 *Journal of Private International Law* 33, str. 40.

55 J. FITCHEN, "Recognition", Acceptance and Enforcement of Authentic Instruments in the Succession Regulation' (2012) 8 *Journal of Private International Law* 323, str. 327.

56 J. FITCHEN, 'Authentic instruments and European private international law in civil and commercial matters: Is now time to break new ground?' (2011) 7 *Journal of Private International Law* 33, str. 40.

osobnog imena, srodstva, braka, registracije partnerstva, bračnog statusa, razvoda, raskida registriranog partnerstva, poništaja braka ili registriranog partnerstva, smrti, državljanstva, prebivališta, boravišta i dr., nisu uključeni u definiciju 'javne isprave prema Uredbi 2016/1103 i Uredbi 2016/1104'. Naime, njihovi su prekogranični učinci između država članica uređeni Uredbom 2016/1191.⁵⁷ Ova uredba primjenjuje se na javne isprave koje su izdala tijela jedne države članice u skladu s njezinim nacionalnim pravom, koje se moraju predložiti tijelima druge države članice, i čija je glavna svrha utvrditi jednu ili više od gore navedenih činjenica. Prema tomu, njome se pojednostavljaju administrativne pretpostavke za predočavanje takvih javnih isprava u drugim državama članicama kako bi se osiguralo njihovo slobodno kretanje unutar EU i unaprijedila sloboda kretanja građana EU.

Brižljivo razlikovanje između 'javnih isprava' u smislu Uredbe 2016/1103 i Uredbe 2016/1104 i 'javnih isprava' u smislu Uredbe 2016/1191 može biti nužno u nekim situacijama. Zapravo postoji mogućnost zabune između ta dva pojma, posebice kada su u pitanju sudski ili javnobilježnički akti.⁵⁸ Kriterij kao što je sadržaj isprave ili odgovornost javnog tijela u nastanku isprave može imati odlučujuću ulogu. Tako, isprava kojom se potvrđuje činjenica da su dvije osobe zajedno u braku podvrgnuta je Uredbi 2016/1191, dok bi se isprava koja sadrži izjavu jednog od bračnih drugova o darovanju drugom bračnom drugu mogla kvalificirati kao 'javna isprava' u smislu Uredbe 2016/1103 ako su ispunjene potrebne pretpostavke iz te Uredbe. Isto tako, ako je javni bilježnik samo ovjerio potpise bračnih drugova na ispravi ona bi potpadala pod Uredbu 2016/1191 (ako sadrži podatak o nekoj od navedenih činjenica), dok bi odgovornost javnog bilježnika, primjerice, da provjeri sadržaj dispozicija bračnih drugova u toj ispravi, a u sklopu eventualnih pravnih ograničenja i da obavijesti bračne drugove o njihovoj pravnoj situaciji i učincima njihovih pravno relevantnih radnji, takvu ispravu mogla pravno kvalificirati kao 'javnu ispravu' prema Uredbi 2016/1103, ako su ispunjene i ostale pretpostavke.

Kao što navodi Fitchen, javna isprava može se općenito opisati kao 'javni dokument kojim službenik države u pitanju formalno i autoritativno bilježi izjave stranaka kako bi tim izjavama dao snagu pravne obveze'.⁵⁹ Smatra se da takva isprava posjeduje 'višu dokaznu vrijednost' od, primjerice, isprave samo s ovjerenim potpisima.⁶⁰ Razlog za razlikovanje 'vrijednosti' je u nužnosti da se ispune pretpostavke koje se odnose na oblik i sadržaj i koje provjerava javno tijelo, a što zauzvrat toj ispravi i njezinom nositelju pruža višu razinu pravne sigurnosti.

2.3. DEFINICIJA 'SUDSKE NAGODBE'

Kao i u slučaju javne isprave, definicija 'sudske nagodbe' u članku 3. stavku 1. točki (e) Uredbe 2016/1103 i članku 3. stavku 1. točki (f) Uredbe 2016/1104 preuzeta je doslovno iz Uredbe o nasljeđivanju,⁶¹ a koja je preuzeta iz ranijih propisa međunarodnog privatnog prava EU.⁶² Prema tomu, 'sudska nagodba' znači

57 Uredba (EU) 2016/1191 Europskog parlamenta i Vijeća od 6. srpnja 2016. o promicanju slobodnog kretanja građana pojednostavnjenjem zahtjeva za predočavanje određenih javnih isprava u Europskoj uniji i o izmjeni Uredbe (EU) br. 1024/201 [2016] SL L 200, 26.7.2016.

58 Vidi popis u članku 3. stavku 1. Uredbe 2016/1191.

59 J. FITCHEN, 'Authentic instruments and European private international law in civil and commercial matters: Is now time to break new ground?' (2011) 7 *Journal of Private International Law* 33, str. 33.

60 COUNCIL OF THE NOTARIATS OF THE EUROPEAN UNION, *Comparative Study on Authentic Instruments National Provisions of Private Law, Circulation, Mutual Recognition and Enforcement, Possible Legislative Initiative by the European Union – United Kingdom, France, Germany, Poland, Sweden*, European Parliament, Brussels 2008, <[https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2008/408329/IPOL-JURI_ET\(2008\)408329_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2008/408329/IPOL-JURI_ET(2008)408329_EN.pdf)>, str. 64; P. BEAUMONT, J. FITCHEN i J. HOLLIDAY, 'The evidentiary effects of authentic acts in the Member States of the European Union, in the context of successions', European Parliament, Brussels 2016, <[https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/556935/IPOL_STU\(2016\)556935_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/556935/IPOL_STU(2016)556935_EN.pdf)>, str. 21 i 32.

61 Članak 3. stavak 1. točka (h) Uredbe o nasljeđivanju.

62 Vidi, primjerice, članak 2. točku (e) Uredbe Bruxelles I bis,

‘nagodba u stvari bračnoimovinskog režima/imovinskih posljedica registriranog partnerstva koju je odobrio sud ili koja je sklopljena pred sudom tijekom postupka’.

Ovaj pojam, koji je povrgnut euroautonomnom tumačenju,⁶³ sastoji se od dvije ključne pretpostavke: (i) mora postojati nagodba između stranaka; i (ii) ona mora biti odobrena od suda, ili sklopljena pred sudom tijekom postupka.⁶⁴

2.3.1. Nagodba između stranaka

Pojam ‘nagodbe’ uključio bi, primjerice, sporazum bračnih drugova o podjeli njihove bračne imovine,⁶⁵ ili sporazum s trećom osobom u pogledu prava treće osobe na koje utječe bračnoimovinski režim primjenjiv između bračnih drugova. Korisno za razumijevanje pojma ‘nagodbe’ je razlikovanje između ‘presude’ i ‘sudske nagodbe’. To je pitanje bilo vrlo rano analizirano u predmetu *Solo Kleinmotoren*.⁶⁶

Prethodno pitanje upućeno SEU bilo je može li sudska nagodba biti uključena u pojam presude prema članku 27. stavku 3. Bruxelleske konvencije, koja je bila na snazi u to vrijeme. SEU je postavio strogo razgraničenje, navodeći da ‘nagodbe na sudu su bitno ugovorne po tome što njihove odredbe ovise ponajviše o namjeri stranaka’ dok presude moraju ‘proisteći iz sudskog tijela ... koje je ovlašteno samostalno odlučiti o pitanjima između stranaka’.⁶⁷ Očigledno, potonja pretpostavka nije ispunjena kad su u pitanju sudske nagodbe; bez obzira na činjenicu što takve nagodbe mogu provesti sudsku postupak kraju. SEU je također iskazao da su sudske nagodbe izričito uređene člankom 51. Bruxelleske konvencije koji sadrži posebna pravila za njihovu ovrhu.⁶⁸

Prema tomu, prva pretpostavka koja se odnosi na ‘sudska nagodbu’ je sporazum između stranaka, nasuprot odluci suda. Međutim, uključenje suda je također bitno jer privatni sporazum između stranaka ne potpada pod pojam ‘sudska nagodba’. To vodi drugoj pretpostavci.

2.3.2. Uključenje suda

Uključenje suda može biti na dva načina: (i) nagodba između stranaka postignuta je izvan suda i sudski postupak je pokrenut ne bi li se pribavilo formalno *ex post* odobrenje nagodbe; ili (ii) pred sudom je u tijeku postupak u kojem se spor okonča sporazumom stranaka sklopljenim u tom postupku pred sudom. U prvom slučaju, sudovi su prema propisima nekih država članica ovlašteni odobriti stipulacije stranaka u nagodbi. To predstavlja izuzetak od isključive nadležnosti javnih bilježnika da podare vjerodostojnost stranačkim raspolaganjima, kao što je prethodno pojašnjeno.⁶⁹ Sudovi, međutim, mogu biti zaduženi za javne isprave

63 U sklopu Uredbe Bruxelles I bis vidi X. KRAMER, u U. MAGNUS i P. MANKOWSKI (ur.), *Brussels Ibis Regulation: Commentary*, Otto Schmidt, Köln 2016, str. 986.

64 Iako je podložan autonomnom tumačenju, pojam ‘sudska nagodba’ ima jakih sličnosti s pojmom u pravnim sustavima nekih država članica, poput Njemačke. Prema članku 794. njemačkog Zakonika o građanskom postupku (*Zivilprozessordnung in der Fassung der Bekanntmachung vom 5. Dezember 2005 (BGBl. I S. 3202; 2006 I S. 431; 2007 I S. 1781)*, die zuletzt durch Artikel 7 des Gesetzes vom 4. Mai 2021 (BGBl. I S. 882) geändert worden ist), ovrha je moguća na temelju nagodbi sklopljenih između stranka, ili između stranka i treće osobe, kako bi se razriješio pravni spor ili u cijelosti ili dijelu predmeta parnice, pred njemačkim sudom ili pred tijelom za rješavanje sporova osnovanog od ili priznatog po *Landesjustizverwaltung*, kao i na temelju nagodbi koje je sudac zabilježio sukladno članku 118. stavku 1., trećoj rečenici, ili članku 492. stavku 3.

65 U sklopu nasljeđivanja vidi M. WELLER, ‘Article 3. Definitions’ u A.-L. CALVO CARAVACA, A. DAVÍ i H.-P. MANSEL (ur.), *The European Succession Regulation, A Commentary*, Cambridge University Press, Cambridge 2016, str. 121.

66 Predmet C-414/92, *Solo Kleinmotoren GmbH v Emilio Boch*, EU:C:1994:221.

67 Predmet C-414/92, *Solo Kleinmotoren GmbH v Emilio Boch*, EU:C:1994:221, para. 17–18.

68 Predmet C-414/92, *Solo Kleinmotoren GmbH v Emilio Boch*, EU:C:1994:221, para. 22.

69 COUNCIL OF THE NOTARIATS OF THE EUROPEAN UNION, *Comparative Study on Authentic Instruments National Provisions of Private Law, Circulation, Mutual Recognition and Enforcement, Possible Legislative Initiative by the European Union – United Kingdom, France, Germany, Poland, Sweden*, European Parliament, Brussels 2008, <[https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2008/408329/IPOL-JURI_ET\(2008\)408329_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2008/408329/IPOL-JURI_ET(2008)408329_EN.pdf)>, str. 32.; P. BEAUMONT, J. FITCHEN i J. HOLLIDAY, *The evidentiary effects of authentic acts in the Member States of the European Union, in the context of successions*,

samo u nekim državama članicama i u posebnim stvarima. U Njemačkoj, člankom 127.a Građanskog zakonika, naslovljenim 'Sudska nagodba', predviđeno je da u slučaju sudske nagodbe, upisivanje izjava u sudski zapisnik sastavljen u skladu s odredbama Zakonika o građanskom postupku (*Zivilprozessordnung*) zamjenjuje javnobilježnički upis.⁷⁰ Kada sud djeluje odobravajući nagodbu, nužno je da radnje suda uključuju aktivni pregled nagodbe.⁷¹ Analogno pojmu 'javna isprava',⁷² takve radnje trebaju se odnositi i na potpise i na sadržaj.

2.3.3. Razlikovanje od 'sporazumnih presuda'

Pitanje se može postaviti o tome može li učinak *res iudicata* diskvalificirati sudsku nagodbu iz definicije u smislu članka 3. stavka 1. točke (e) Uredbe 2016/1103 i članka 3. stavka 1. točke (f) Uredbe 2016/1104, jer je taj učinak bit odluke (i presude). Nema jasnog odgovora na to pitanje u samoj definiciji 'sudske nagodbe'. Pored toga, nigdje u Uredbi 2016/1103 i Uredbi 2016/1104 se učinak *res iudicata* ne spominje bilo kao element koji uključuje ili isključuje neki akt iz definicije pojma 'sudska nagodba'. To uzrokuje poteškoće u tumačenju jer pravni sustavi različitih država članica pripisuju razne učinke stranačkim sporazumima zaključenima uz sudjelovanje suda.

U Heidelbergškom izvješću koje se odnosi na Uredbu Bruxelles I, 'sporazumne presude' ('consent judgments'), kako se tamo nazivaju prema pojmu iz engleskog prava, ne smatraju se sudskim nagodbama u smislu članka 58. te Uredbe, već se kvalificiraju kao sudske odluke priznate prema članku 32. te Uredbe.⁷³ Analogno tomu, zbog istog učinka *res iudicata* i 'sporazumne presude' u predmetima bračnoimovinskog režima i predmetima imovinskih posljedica registriranih partnerstava trebalo bi kvalificirati kao 'odluke' u smislu članka 3. stavka 1. točke (d) Uredbe 2016/1103 i članka 3. stavka 1. točke (e) Uredbe 2016/1104, a ne kao 'sudske nagodbe'.

Nedostatak učinka *res iudicata* kao razlog za navedeni zaključak o pravnoj kvalifikaciji čini se uvjerljivim ako se u obzir uzme činjenica da sustav priznanja i ovrhe presuda u Uredbi Bruxelles I, i njezinoj nasljednici – Uredbi Bruxelles I bis – navodi proturječnost drugoj presudi kao jedan od razloga za odbijanje priznanja i ovrhe,⁷⁴ dok odredbe o sudskim nagodbama dopuštaju odbijanje proglašenja njihove ovršnosti na samo jednoj osnovi, i to očiglednoj protivnosti javnom poretku države članica ovrhe.⁷⁵ Prema tomu, nedostatak razloga *res iudicata* kao osnove za odbijanje proglašenja ovršnosti sudskih nagodbi mogao bi biti uzet kao naznaka da pojam 'sudske nagodbe' ne uključuje bilo koji pravni akt koji proizvodi učinak *res iudicata*. U suprotnom, sustav bi patio od ozbiljne nekonzistentnosti – proturječnost bi bila prepreka za presude koji nisu temeljene na sporazumu stranaka, ali ne bi bila ako bi se stranke suglasile u pogledu ishoda postupka i sastavile to u obliku 'sporazumne presude'. Uistinu, navedeno tumačenje osnažuje stvaranje jedinstvenog pravosudnog prostora u građanskim stvarima (u EU ili u dijelu država članica koje sudjeluju u pojačanoj suradnji) u kojem su sustavi priznanja i ovrhe usmjereni onemogućavanju situacija u kojima prava i obveze

European Parliament, Brussels 2016, <[https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/556935/IPOL_STU\(2016\)556935_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/556935/IPOL_STU(2016)556935_EN.pdf)>, str. 19.

70 Bürgerliches Gesetzbuch in der Fassung der Bekanntmachung vom 2. Januar 2002 (BGBl. I S. 42, 2909; 2003 I S.738), das zuletzt durch Artikel 1 des Gesetzes vom 9. Juni 2021 (BGBl. I S. 1666) geändert worden ist.

71 X. KRAMER, u U. MAGNUS i P. MANKOWSKI (ur.), *Brussels Ibis Regulation: Commentary*, Otto Schmidt, Köln 2016, str. 987.

72 Javno tijelo mora učiniti ispravu vjerodostojnom u pogledu potpisa i u pogledu sadržaja. Vidi gore 2.1.

73 Report (JLS/2004/C4/03) on the application of the Brussels I Regulation in the Member States presented by B. Hess, Th. Pfeiffer and P. Schlosser, Study JLS/C4/2005/03, Final version September 2007, Ruprecht-Karls-Universität Heidelberg, <http://courtesa.eu/wp-content/uploads/2019/03/study_application_brussels_1_en.pdf>, str. 66 i 277.

74 Članak 45. stavak 1. i članak 46. Uredbe Bruxelles I i Uredbe Bruxelles I bis. Vidi i članke 37. i 47. Uredbe 2016/1103 i Uredbe 2016/1104.

75 Članak 59. u svezi sa člankom 58. stavkom 1. Uredbe Bruxelles I i Uredbe Bruxelles I bis. Vidi i članak 60. stavak 3. Uredbe 2016/1103 i Uredbe 2016/1104.

stranaka koje su pravomoćne i ovršne u jednoj državi članici su proturječne s takvim pravima i obvezama u drugoj državi članici.

Pretpostavljajući da je gornje tumačenje ispravno, nijedna sudska nagodba, kako se definira prema hrvatskom ili slovenskom nacionalnom pravu, ne bi mogla biti kvalificirana kao 'sudska nagodba' u smislu članka 3. stavka 1. točke (e) Uredbe 2016/1103 i članka 3. stavka 1. točke (f) Uredbe 2016/1104. U hrvatskom pravnom sustavu, sudska nagodba prema nacionalnom postupovnom pravu znači sporazum stranka koji je u obliku zapisnika u sudskom postupku, potpisanog po strankama čime ona postaje pravomoćna, i ovršna ako je to moguće.⁷⁶ Budući da nije dopušteno voditi nijedan drugi spor u stvari koja je prethodno okončana sudskom nagodbom u smislu hrvatskog nacionalnog prava, zaključuje se da je postupovni prigovor *rei iudicialiter transactae* jednako postupovnom prigovoru *rei iudicatae* u hrvatskom pravu.⁷⁷ Slično tomu, slovenskim pravom predviđeno je da sud mora *proprio motu* odbaciti tužbu kadgod postoji ranija sudska nagodba u stvari koja je u tijeku pred njim – čime se utjelovljuje načelo *ne bis in idem*.⁷⁸ Prema tomu, sudska nagodba prema slovenskom nacionalnom pravu je *res transacta*, što ima iste posljedice kao i *res iudicata* te se na sudske nagodbe sve primjenjuje jednako kao i na pravomoćne presude.⁷⁹ Posljedično, što slovenski i hrvatski pravni sustavi smatraju sudskim nagodbama kada su donesene pred sudovima tih država, kvalificiralo bi se kao 'presuda' ili 'odlučka', a ne 'sudska nagodba' za svrhe priznanja i/ili izvršenja prema uredbama o međunarodnom privatnom pravu EU. Neovisno o tomu, pravosuđe čiji pravni sustav ne poznaje 'sudske nagodbe' u smislu Uredbe 2016/1103 i Uredbe 2016/1104, ostaje pod dužnosti primjenjivati te uredbe kako bi se izvršile 'sudske nagodbe' koje podrijetlo imaju u drugim državama članicama.

3. PROŠIRENJE UČINAKA JAVNIH ISPRAVA I SUDSKIH NAGODBI

Slobodno kretanje građana EU poboljšano je ako imaju mogućnost izravno se osloniti na isti pravni akt u različitim državama članicama. Slijedom toga, međunarodno privatno pravo EU pokazuje tendenciju opuštanja formalnih postupaka koji se odnose na korištenje isprava u bilo kojoj državi članici različitoj od države članice podrijetla. Što su opuštenije pretpostavke za proširenje učinaka javnih akata i isprava, to je dublje uzajamno povjerenje između država članica.⁸⁰ Slijedeći put koji su utrle druge uredbe EU u području međunarodnog privatnog prava, Uredba 2016/1103 i Uredba 2016/1104 dokidaju sve pretpostavke za legalizaciju ili slične formalnosti u pogledu isprava izdanih u nekoj državi članici, a u području koje obuhvaća odnosna uredba.⁸¹ Uredba 2016/1103 i Uredba 2016/1104 također jamče 'prihvaćanje' i proglašenje 'izvršivosti' javnih isprava u svim državama članicama koje sudjeluju u pojačanoj suradnji u stvarima bračnoimovinskih režima i stvarima imovinskih posljedica registriranih partnerstava. One ujedno jamče i pojednostavljeno proglašenje 'izvršivosti' sudskih nagodbi.

'Prihvaćanje' i 'izvršivost' odnose se na učinke javnih isprava i sudskih nagodbi. Dokazna i izvršna snaga

76 Vidi članke 321–324. hrvatskog Zakona o parničnom postupku (Službeni list SFRJ 4/77, 36/77, 6/80, 36/80, 43/82, 69/82, 58/84, 74/87, 57/89, 20/90, 27/90 i 35/91 i Narodne novine 53/91, 91/92, 58/93, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 02/07, 84/08, 96/08, 123/08, 57/11, 148/11, 25/13, 89/14 i 70/19).

77 L. VOJKOVIĆ, 'Pravna priroda sudske nagodbe', (2019) 40 *Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci* 957, str. 964.

78 Članak 308. slovenskog Zakona o pravdnem postopku (Uradni list RS, 73/07 – uradno prečišćeno besedilo, 45/08 – ZArbit, 45/08, 111/08 – odl. US, 57/09 – odl. US, 12/10 – odl. US, 50/10 – odl. US, 107/10 – odl. US, 75/12 – odl. US, 40/13 – odl. US, 92/13 – odl. US, 10/14 – odl. US, 48/15 – odl. US, 6/17 – odl. US, 10/17, 16/19 – ZNP-1 in 70/19 – odl. US).

79 Vrhovni sud Republike Slovenije, II Ips 877/2009, 17.05.2012, SI:VSRS:2012:II.IPS.877.2009; N. BETETTO i A. GALIČ u L. UDE i A. GALIČ (ur.), *Pravdni postopek: Zakon s komentarjem, 3. Knjiga*, Uradni list/GV Založba, Ljubljana 2009, str. 45.

80 I. KUNDA, 'Međunarodnoprivatnopravni odnosi' u E. MIŠČENIĆ (ur.), *Evropsko privatno pravo: posebni dio*, Školska knjiga, Zagreb 2021, str. 498–500.

81 Članak 61. Uredbe 2016/1103 i Uredbe 2016/1104. Dokidanje takve pretpostavke je također uređeno u Haškoj konvenciji od 5. listopada 1961. o ukidanju potrebe legalizacije stranih javnih isprava, kojom je uveden *apostille*.

javne isprave⁸² proizlaze iz ovlasti javnog tijela uključenog u njezino sastavljanje ili registraciju i propisanog formalnog postupka prema nacionalnom pravu države članice podrijetla. I dok se dokazna snaga odnosi na dokazni potencijal koji isprava ima u državi članici podrijetla, izvršna snaga prema pravu države članice podrijetla čini tu ispravu izvršivom bez potrebe za bilo kojim dodatnim sudskim ili upravnim postupkom.⁸³ Slično tomu, učinak izvršivosti sudske nagodbe proizlazi iz uključenja suda u zaključivanje ili odobrenje nagodbe stranaka o spornom pitanju, i jednako kod javnih isprava, čini ih izvršivima kao takvima. Međutim, da bi se ti učinci protegnuli izvan države članice podrijetla mora postojati određeni međunarodnoprivatnopravni mehanizam. Uredba 2016/1103 i Uredba 2016/1104 razlikuju dva takva mehanizma: 'prihvatanje' javne isprave, i 'proglašenje izvršivosti' javne isprave i sudske nagodbe.

3.1. 'PRIHVATANJE' JAVNIH ISPRAVA

3.1.1. Pojam 'prihvatanje'

Pojam 'prihvatanje' prvi je put uveden u međunarodno privatno pravo EU u Uredbi o nasljeđivanju.⁸⁴ Odražavajući prethodnu terminologiju SEU,⁸⁵ to predstavlja 'prekretnicu' u konstrukciji sustava slobodnog kolanja javnih isprava.⁸⁶ On je repliciran i u Uredbi 2016/1103 i Uredbi 2016/1104 nastavljajući trend prema pojednostavljenom, ali ograničenom proširenju između država članica pravnih učinaka koji proizlaze iz javnih isprava.

Takva inovativna terminologija nalazi se samo u naslovu članka 58. Uredbe 2016/1103 i Uredbe 2016/1104, i ne ponavlja se u samom tekstu odredbe. U nedostatku definicije pojma 'prihvatanja' u Uredbi 2016/1103 i Uredbi 2016/1104, tekstualno oblikovanje odredbe toga članka ključno je u razumijevanju njegovog značenja. Prva rečenica članka 58. stavka 1. glasi: 'Javna isprava sastavljena u državi članici ima jednaku dokaznu snagu u drugoj državi članici kao što ima u državi članici podrijetla, ili najbližije učinke, pod uvjetom da to nije u očiglednoj suprotnosti s javnim poretom (*ordre public*) u dotičnoj državi članici.' Prema tomu, 'prihvatanje' je izravno povezano s dokaznim učincima (ili dokaznom snagom) javne isprave. Kao takvo, 'prihvatanje' se odnosi upravo na *instrumentum*, a ne na *negotium*.⁸⁷

Takvo tumačenje je u skladu s *travaux préparatoire* iz vremena usvajanja usporedive odredbe u Uredbi o nasljeđivanju, po uzoru na koju su navedene odredbe u Uredbi 2016/1103 i Uredbi 2016/1104 kasnije oblikovane. Zakonodavni postupak razotkriva da je pojam 'priznanje' javnih isprava bio pod jakim kritikom poglavito iz doktrinarnih razloga jer je unosio nered u strukturu međunarodnog privatnog prava.⁸⁸ Postojala je velika bojazan da bi uporaba pojma 'priznanje' mogla uključivati priznanje pravnog statusa bez klasičnog puta kroz odredbe međunarodnog privatnog prava.⁸⁹ Novi pristup stoga smjera uspostaviti jasnu distinkciju

82 J. FITCHEN, "'Recognition', Acceptance and Enforcement of Authentic Instruments in the Succession Regulation' (2012) 8 *Journal of Private International Law* 323, str. 327.

83 P. WAUTELET, 'Article 58. Acceptation des actes authentiques' u A. BONOMI i P. WAUTELET (ur.), *Le droit européen des successions, Commentaire du règlement (UE) No 650/2012, du 4 juillet 2012*, 2nd ed., Bruylant, Brussels 2016, str. 1218.

84 Članak 58. Uredbe o nasljeđivanju.

85 Vidi predmet C-336/94, *Eftalia Dafeki*, EU:C:1997:579, para 19.

86 P. WAUTELET, 'Article 58. Acceptation des actes authentiques' u A. BONOMI i P. WAUTELET (ur.), *Le droit européen des successions, Commentaire du règlement (UE) No 650/2012, du 4 juillet 2012*, 2nd ed., Bruylant, Brussels 2016, str. 1213.

87 P. FRANZINA, 'Article 58. Acceptance of authentic instruments' u I. VIARENGO i P. FRANZINA (ur.), *The EU Regulations on the Property Regimes of International Couples: A Commentary*, Edward Elgar, Cheltenham 2020, str. 438–439.

88 Vidi H.-P. MANSSEL, 'Article 59. Acceptance of Authentic Instruments' u A.-L. CALVO CARAVACA, A. DAVÍ i H.-P. MANSSEL (ur.), *The European Succession Regulation, A Commentary*, Cambridge University Press, Cambridge 2016, str. 634–635, u brojne upute na tom mjestu.

89 W.H. RECHBERGER, 'Cross-Border Enforcement of Public Documents' u V. RIJAVEC, K. DRNOVŠEK i C.H. VAN RHEE (ur.), *Cross-Border Enforcement in Europe: National and International Perspectives*, Intersentia, Cambridge 2020, str. 77.

između pojma ‘prihvatanje’ i pojma ‘priznanje’.⁹⁰ U bitnom cilja smanjiti opseg u kojem bi se učinci javnih isprava proširivali u drugim državama članicama.⁹¹ Iako se oba oslanjaju na uzajamno povjerenje kao temeljno načelo, ova su dva mehanizma proširenja pravnih učinaka između država članica različita po svojem načinu djelovanja. Javne isprave ne mogu imati iste učinke proširene prema poglavlju V Uredbe 2016/1103 i Uredbe 2016/1104 kao što ih imaju odluke kada su ‘priznate’ prema poglavlju IV tih uredbi. Stoga, nova terminologija osigurava ne samo formalno razlikovanje između mehanizma ‘prihvatanja’ i ‘priznanja’ i akata na koje se primjenjuju, već i funkcionalno razlikovanje koje se manifestira u različitim prirodama učinaka koji se proširuju kada se primjenjuje odnosno drugi mehanizam.

3.1.2. Proširenje dokaznih učinaka

Kao što je opisano uvodnom izjavom 58. Uredbe 2016/1103 i uvodnom izjavom 57. Uredbe 2016/1104, javna isprava mora biti prihvaćena s istom dokaznom snagom kao u državi članici podrijetla, ili, ako to nije moguće, s najslabijim učinkom. Prilikom određivanja dokazne snage određene javne isprave u drugoj državi članici ili najslabijih učinaka, trebalo bi uzeti u obzir prirodu i opseg dokazne snage javne isprave u državi članici podrijetla. Dokazna snaga koju bi određena javna isprava trebala imati u drugoj državi članici stoga će ovisiti o pravu države članice podrijetla. Jasna uputa na ovo pravo ne čini zadatak ništa lakšim za sudove države članice izvršenja, imajući u vidu varijacije u pravnim učincima koje proizvode javne isprave različitih država članica.⁹²

Upravo je raspon tih varijacija bio motivacija zakonodavcu EU da uvrsti posebnu odredbu o prihvaćanju ‘najslabijih učinaka’ kao alternativnu mogućnost kada prihvaćanje istih učinaka onima koje utvrđuje pravo države članice podrijetla nije moguće.⁹³ Takva nemogućnost logično nije tako ozbiljna da bi aktivirala djelovanje klauzule javnog poretka.⁹⁴ Ipak je dovoljno ozbiljna da predstavlja narušavanje postupovnopравnih struktura države članice izvršenja da bi se tehnika prilagođavanja⁹⁵ morala pozvati u pomoć od strane tijela države članice izvršenja pred koje je predočena konkretna javna isprava. Kao što Franzina ispravno navodi, najslabiji učinci su oni koji su ‘funkcionalno ekvivalentni (u najvećoj mogućoj mjeri) učincima koji proizlaze iz akta prema pravu države [članice] podrijetla’.⁹⁶ Da bi se to utvrdilo potrebno je pojmiti prirodu i doseg dokaznih učinaka javne isprave u državi članici podrijetla u usporedbi s domaćim učincima. Doista, međunarodnim privatnim pravom EU pred sudove i druga tijela stavlja se zadatak da progresivno razvijaju svoje vještine u usporednopravnoj metodologiji.

90 É. FONGARO, ‘Les successions’ u H. PÉROZ i É. FONGARO, *Droit international privé patrimonial de la famille*, 2nd ed., LexisNexis, Paris 2017, str. 321.

91 R. GEIMER, “Annahme” ausländischer öffentlicher Urkunden in Erbsachen gemäß Art. 59 EuErbVO; u A. DUTTA i S. HERRLER (ur.), *Die Europäische Erbrechtsverordnung*, C.H. Beck, München 2014, str. 143–160.

92 Iako se ne odnosi na javne isprave u smislu Uredbe 2016/1103 i Uredbe 2016/1104, nego na javne isprave koje potvrđuju datum rođenja, okolnosti u predmetu *Eftalia Dafeki* pokazuju kako značajno može varirati dokazna snaga isprava između pojedinih država članica. Vidi predmet C-336/94, *Eftalia Dafeki*, EU:C:1997:579, para. 12.

93 P. WAUTELET, ‘Article 58. Acceptation des actes authentiques’ u A. BONOMI i P. WAUTELET (ur.), *Le droit européen des successions, Commentaire du règlement (UE) No 650/2012, du 4 juillet 2012*, 2nd ed., Bruylant, Brussels 2016, str. 1219. U sklopu Uredbe o nasljeđivanju vidi J. FITCHEN, “‘Recognition’, Acceptance and Enforcement of Authentic Instruments in the Succession Regulation’ (2012) 8 *Journal of Private International Law* 323, str. 356–357; H.-P. MANSEL, ‘Article 59. Acceptance of Authentic Instruments’ u A.-L. CALVO CARAVACA, A. DAVÍ i H.-P. MANSEL (ur.), *The European Succession Regulation, A Commentary*, Cambridge University Press, Cambridge 2016, str. 652–653. Suprotno mišljenje vidi U. SIMON i M. BUSCHBAUM, ‘Die neue EU-Erbrechtsverordnung Aufsatz’ (2012) 62 *Neue Juristische Wochenschrift* 2393, 2397.

94 O klauzuli javnog poretka vidi 3.1.5. u ovom poglavlju.

95 Ova tehnika našla je svoje mjesto i u članku 29. Uredbe 2016/1103 i Uredbe 2016/1104 u odnosu na stvarna prava. Vidi poglavlje 5. ove knjige.

96 P. FRANZINA, ‘Article 58. Acceptance of authentic instruments’ u I. VIARENGO i P. FRANZINA (ur.), *The EU Regulations on the Property Regimes of International Couples: A Commentary*, Edward Elgar, Cheltenham 2020, str. 440.

3.1.3. Opcionalni standardizirani obrazac

Kada se osoba želi pozvati na javnu ispravu u državi članici različitoj od države članice podrijetla, može tražiti ispunjavanje standardiziranog obrasca⁹⁷ koji je sadržan u Dodatku II provedbenih uredbi,⁹⁸ a koji izdaje tijelo od kojeg je i potekao konkretni akt. Osim što se navode bitne informacije o konkretnoj javnoj ispravi, kao što je država članica podrijetla, datum isprave i imena stranaka, obrazac omogućuje javnom tijelu i da navede pravne učinke koji proizlaze iz isprave, uključujući izjave stranaka koje su u njoj zabilježene, činjenice koje je javno tijelo provjerilo, može li isprava služiti kao osnova za upis prava u upisnik pokretnina ili nekretnina i je li predmetom osporavanja.

Zanimljivo je primijetiti da Uredbe 2016/1103 i Uredba 2016/1104 koriste izraz ‘može tražiti’ kada je riječ o korištenju obrasca uz pozivanje na javnu ispravu u državi članici različitoj od države članice podrijetla. To znači da obrazac nije obvezatan i da javna isprava može biti korištena u toj drugoj državi članici i samostalno (uz ovjereni prijevod, ako je potrebno). Bez obzira na to što obrazac nije obvezatan, može se smatrati pogodnim sredstvom za priopćavanje bitnih informacija o javnoj ispravi, posebice in opisa dokaznih učinaka, tijelu države članice različite od one podrijetla.⁹⁹ To se može pokazati vrlo korisnim, poglavito u situacijama kada je nužno primijeniti tehniku prilagođavanja kako bi se omogućilo proširenje najbližnjih učinaka u državi članici izvršenja.

3.1.4. Osporavanje kao prepreka ‘prihvaćanju’

Nekoliko je razloga zbog kojih strana javna isprava neće biti prihvaćena. Prethodno spomenuto osporavanje vjerodostojnosti isprave i osporavanje sadržaja zabilježenih pravnih akata ili pravnih odnosa sprječavaju prihvaćanje ako je osporavanje bilo uspješno. O osporavanju odlučuje nadležno tijelo u državi članici podrijetla (pitanje vjerodostojnosti) ili sud nadležan sukladno odredbama Uredbe 2016/1103 odnosno Uredbe 2016/1104 (pitanje sadržaja). Sve dok je postupak osporavanja u tijeku pred nadležnim tijelom, javna isprava koja se osporava ne može imati bilo kakve dokazne učinke ni u kojoj drugoj državi članici u pogledu aspekata koji su predmetom osporavanja.¹⁰⁰ Ako nadležno tijelo utvrdi da isprava nije pravno valjana, bit će odbijeno njezino prihvaćanje i neće više proizvoditi dokazne učinke.

3.1.5. Javni poredak kao osnova za odbijanje ‘prihvaćanja’

Prihvaćanje valjane isprave, međutim, može biti odbijeno samo zbog jednog razloga – ako je u očiglednoj suprotnosti s javnim poretkom u državi članici izvršenja. Ova osnova za odbijanje prihvaćanja navedena je u prvom stavku članka koji se odnosi na javne isprave. Prema ustaljenoj praksi SEU, javni poredak sastoji se od temeljenih načela države članice i njezinog pravnog poretka (uključujući i takva međunarodna i europska načela u toj državi članici), ali vanjski okvir tim načelima ocrtava pravni sustav EU kako bi ograničio doseg

97 Obrazac treba biti uspostavljen u skladu s postupkom koji je spomenut u članku 67. stavku 2., koji nadalje upućuje na Uredbu (EU) br. 182/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. veljače 2011. o utvrđivanju pravila i općih načela u vezi s mehanizmima nadzora država članica nad izvršavanjem provedbenih ovlasti Komisije [2011] SL L 55, 28.2.2011.

98 Provedbena uredba Komisije (EU) 2018/1935 od 7. prosinca 2018. o uspostavi obrazaca iz Uredbe Vijeća (EU) 2016/1103 o provedbi pojačane suradnje u području nadležnosti, mjerodavnog prava te priznavanja i izvršenja odluka u stvarima bračnoimovinskih režima [2018] SL L 314, 11.12.2018; Provedbena uredba Komisije (EU) 2018/1990 od 11. prosinca 2018. o uspostavi obrazaca iz Uredbe Vijeća (EU) 2016/1104 o provedbi pojačane suradnje u području nadležnosti, mjerodavnog prava te priznavanja i izvršenja odluka u stvarima imovinskih posljedica registriranih partnerstava [2018] SL L 320, 17.12.2018.

99 P. BEAUMONT, J. FITCHEN i J. HOLLIDAY, The evidentiary effects of authentic acts in the Member States of the European Union, in the context of successions, European Parliament, Brussels 2016, <[https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/556935/IPOL_STU\(2016\)556935_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/556935/IPOL_STU(2016)556935_EN.pdf)>, str. 43.

100 Članak 58. stavci 2. i 3. Uredbe 2016/1103 i Uredbe 2016/1104.

javnog poretka na njegovo usko značenje koje je relevantno za predmete s međunarodnim obilježjem.¹⁰¹ Slijedom toga, da bi tijelo utvrdilo da je neka javna isprava ‘u očiglednoj suprotnosti s javnim poretkom’ i stoga odbilo njezino prihvaćanje, nije dostatno da postoji samo odudaranje između dva pravna sustava; već javna isprava mora biti krajnje odbojna sa stajališta temeljnih načela države članice izvršenja. Važno je istaknuti da suprotnost javne isprave javnom poretku države članice izvršenja mora biti ‘očigledna’. Taj element znači da povreda mora biti jasna i vidljiva, pa nema mjesta odbijanju prihvaćanja javne isprave na ovoj osnovi u svakom slučaju.¹⁰² Primjerice, klauzula javnog poretka bit će aktivirana u situaciji u kojoj je izdavanje javne isprave bilo povezano s kaznenim djelom, kao što je davanje odnosno primanja mita, prijevara ili prisila. Međutim, ti bi razlozi trebali biti i osnovom za osporavanje javne isprave prema pravu države članice podrijetla u kojoj bi trebalo biti utvrđeno da nije valjana, što bi moglo biti u interesu stranke ili treće osobe. Ako je tako, iz isprave za koju je utvrđeno da je nevaljana neće proizaći nikakvi dokazni učinci ni u kojoj mogućoj državi članici izvršenja.¹⁰³ Ipak, ako i usprkos takvim teškim djelima, ne bude utvrđeno da je isprava nevaljana u državi članici podrijetla, klauzula javnog poretka može se pokazati korisnom.¹⁰⁴

3.1.6. Nespojivost s drugim javnim ispravama, sudskim nagodbama ili odlukama

Iako se ne spominje izrijekom u poglavlju V Uredbe 2016/1103 i Uredbe 2016/1104, situacija u kojoj sud ili drugo tijelo države članice izvršenja kojem je predočena javna isprava, sudska nagodba ili odluka nespojiva s javnom ispravom djelomično je navedena u preambuli, no na poprilično nejasan način.¹⁰⁵ U praksi SEU, utvrđeno je da je proturječnost prisutna ako presude ‘uključuju pravne posljedice koje su uzajamno isključive.’¹⁰⁶

Sukob između višestrukih i nespojivih javnih isprava može se odnositi na odnosne dokazne učinke inherentne tim ispravama (*instrumentum*) ili na pravni akt ili pravni odnos sadržan u tim ispravama (*negotium*). Nije za očekivati da će se prvi spomenuti često pojavljivati, dok je potonji slučaj moguć ako stranke naknadno mijenjaju svoje prethodne izjave.¹⁰⁷ Sukladno uvodnoj izjavi 63. Uredbe 2016/1103 i uvodnoj izjavi 62. Uredbe 2016/1104, sukob prednosti između nespojivih javnih isprava trebao bi biti riješen od strane tijela kome su predočene u državi članici izvršenja uzimajući u obzir konkretne okolnosti. Ako iz tih okolnosti nije jasno koja javna isprava, ako ijedna, treba imati prednost, to pitanje treba riješiti sud nadležan za sam sadržaj sukladno Uredbi 2016/1103 odnosno 2016/1104 ili, ako je pitanje postavljeno kao prethodno u sklopu postupka o drugom pitanju kao o glavnom, sud pred kojim se vodi taj postupak.

U slučaju nespojivosti između javne isprave i odluke, prethodno navedena uvodna izjava pojašnjava da treba uzeti u obzir razloge za odbijanje priznanja odluka prema primjenjivoj od dvije uredbe, Uredbi 2016/1103 ili Uredbi 2016/1104. To valja shvatiti kao uputu na odredbe o prednosti između nespojivih odluka prema članku 37. Uredbe 2016/1103 i Uredbe 2016/1104. Ako je sukob između strane javne isprave koja je

101 Vidi predmet C-7/98 *Krombach*, EU:C:2000:164, para. 22–23; predmet C-38/98 *Renault*, EU:C:2000:225, para. 27–28; predmet C-302/13, *flyLAL-Lithuanian Airlines*, EU:C:2014:2319, para. 47. Vidi više u I. KUNDA, ‘Međunarodnoprivatnopravni odnosi’ u E. MIŠČENIĆ (ur.), *Europsko privatno pravo: posebni dio*, Školska knjiga, Zagreb 2021, str. 546–548.

102 Više o javnom poretku vidi u poglavlju 6. ove knjige.

103 Vidi uvodnu izjavu 62. Uredbe 2016/1103 i uvodnu izjavu 61. Uredbe 2016/1104.

104 Korisnost ove klauzule pod upitnik je stavio P. WAUTELET, ‘Article 58. Acceptation des actes authentiques’ u A. BONOMI i P. WAUTELET (ur.), *Le droit européen des successions, Commentaire du règlement (UE) No 650/2012, du 4 juillet 2012*, 2nd ed., Bruylant, Brussels 2016, str. 1228–1229.

105 Za takvo mišljenje u pogledu usporedivih uvodnih izjava u Uredbi o nasljeđivanju vidi H.-P. MANSEL, ‘Article 59. Acceptance of Authentic Instruments’ u A.-L. CALVO CARAVACA, A. DAVÍ i H.-P. MANSEL (ur.), *The European Succession Regulation, A Commentary*, Cambridge University Press, Cambridge 2016, str. 662.

106 Predmet C-145/86 *Hoffman v Krieg*, EU:C:1988:61, para. 22.

107 P. WAUTELET, ‘Article 58. Acceptation des actes authentiques’ u A. BONOMI i P. WAUTELET (ur.), *Le droit européen des successions, Commentaire du règlement (UE) No 650/2012, du 4 juillet 2012*, 2nd ed., Bruylant, Brussels 2016, str. 1232.

podrijetlom iz države članice koja sudjeluje u pojačanoj suradnji i domaće odluke, potonja će imati prednost prema točki (c).¹⁰⁸ Ako je sukob između strane javne isprave iz države članice koja sudjeluje u pojačanoj suradnji i ranije odluke donesene u drugoj državi koja sudjeluje u pojačanoj suradnji, ili koja ne sudjeluje u pojačanoj suradnji ili trećoj državi, potonja također treba imati prednost sukladno točki (d) ako ranija odluka ispunjava pretpostavke za njezino priznanje u državi članici izvršenja (priznanja). Ove odredbe ne daju odgovor na pitanje o nespojivosti domaće javne isprave i strane odluke iz bilo koje države, što se može protumačiti na način da domaća javna isprava ima prednost izuzev ako nadležno tijelo u državi članici koja sudjeluje u pojačanoj suradnji odluči drukčije, što bi bilo posve u sferi njezine diskrecije kako proizlazi iz Uredbe 2016/1103 i Uredbe 2016/1104.

Uredbe su posve nijeme i u pogledu sukoba između javne isprave i sudske nagodbe. Imajući u vidu prirodu sudske nagodbe, sukob bi uvijek trebao biti riješen prema načelima koja vrijede i za sukob dvije javne isprave.

3.2. 'PROGLAŠENJE IZVRŠIVOSTI' JAVNIH ISPRAVA I SUDSKIH NAGODBI

Odredbe članaka 59. i 60. Uredbe 2016/1103 i Uredbe 2016/1104 odnose se na 'proglašenje izvršivosti' (*exequatur*) javnih isprava i sudske nagodbi. Kako bi javna isprava ili sudska nagodba podrijetlom iz jedne države članice koja je izvršiva u toj državi članici, bila izvršiva u drugoj državi članici, mora biti proglašena izvršivom sukladno postupku uređenom u ovim uredbama i prethodno opisanom u sklopu priznanja i proglašenja izvršivosti odluka. Budući da su članci 59. i 60. istovjetni, njihove su odredbe raspravljene zajedno.

3.2.1. Izvršivost u državi članici podrijetla

Javna isprava i sudska nagodba koje se spominju u člancima 59. i 60. Uredbe 2016/1103 i Uredbe 2016/1104 moraju imati svojstvo izvršivosti prema pravu države članice iz koje su potekle. Prema Wauteletu, akt mora biti izvršiv *ex lege* po samoj svojoj prirodi.¹⁰⁹ Prema tomu, ovdje, za razliku od dokaznih učinaka koji se proširuju mehanizmom prihvaćanja javnih isprava, riječ je o učinku izvršivosti. U nekoliko država članica, posebice onih koje priznaju javnobilježničke isprave, javne isprave posjeduju upravo takvo svojstvo, a to treba utvrditi prema pravu države članice podrijetla. I sudske nagodbe trebaju proizvoditi učinak izvršivosti da bi bile obuhvaćene člankom 60. Uredbe 2016/1103 i Uredbe 2016/1104, a taj učinak također proizlazi na temelju prava države članice podrijetla.

Svojstvo izvršivosti potvrđuje se u opcionalnom standardiziranom obrascu koji izdaje sud ili drugo tijelo države članice podrijetla.¹¹⁰ Ima za cilj, između ostalog, navesti imaju li sve ili samo neke obveze u javnoj ispravi ili sudskoj nagodbi svojstvo izvršivosti.

3.2.2. Postupak za proglašenje izvršivosti u državi članici izvršenja

Ovaj postupak je uređen u člancima 44–57. Uredbe 2016/1103 i Uredbe 2016/1104 koji se primjenjuju *mutatis mutandis* na proglašenje izvršivosti javnih isprava i sudske nagodbi. Prijava je općenito uređena pravom države članice izvršenja.¹¹¹ Međutim, pojedina pitanja su u cijelosti ili djelomično uređena ujednačenim postupovnim odredbama u Uredbi 2016/1103 i Uredbi 2016/1104 on koja se ovdje samo usputno dotiču jer

108 Ističe se da bi takav ishod u svakom slučaju bio logičan i automatski. Ibid., str. 1233.

109 P. WAUTELET, 'Article 59. Force exécutoire des actes authentiques' u A. BONOMI i P. WAUTELET (ur.), *Le droit européen des successions, Commentaire du règlement (UE) No 650/2012, du 4 juillet 2012*, 2nd ed., Bruylant, Brussels 2016, str. 1236 ; P. WAUTELET, 'Article 60. Force exécutoire des transactions judiciaires' u A. BONOMI i P. WAUTELET (ur.), str. 1251.

110 Članak 60. stavak 2. u svezi sa člankom 45. stavkom 3. točkom (b) Uredbe 2016/1103 i Uredbe 2016/1104.

111 Članak 45. stavak 1. Uredbe 2016/1103 i Uredbe 2016/1104.

su prethodno već bila predmetom raščlambe.¹¹²

Postupak za proglašenje izvršivosti pokreće se podnošenjem ‘zahtjeva’ od ‘zainteresirane strane’ sukladno članku 59. stavku 1. Uredbe 2016/1103 i Uredbe 2016/1104. Pojam ‘zainteresirane strane’ uključuje, ne samo stranke javne isprave ili sudske nagodbe, već i bilo koju drugu osobu na čija prava utječe odnosno imovinskopravni režim i koja može imati pravni interes u izvršenju konkretne javne isprave ili sudske nagodbe.¹¹³ To mogu biti bračni drugovi ili registrirani partneri, ili treće osobe čija prava ovise o bračnoimovinskom režimu ili imovinskim posljedicama registriranog partnerstva, ili o raspolaganjima bračnih drugova ili registriranih partnera. Primjerice, vjerovnik jedne od stranaka, koji ima izravni interes u pravnom aktu ili pravo odnos koji je sadržan u javnoj ispravi ili sudskoj nagodbi, može podnijeti zahtjev za proglašenje izvršivosti.¹¹⁴ Člankom 45. stavkom 2. Uredbe 2016/1103 i Uredbe 2016/1104 sprječava se česta pretpostavka iz nacionalnih postupovnih propisa država članica da osoba protiv koje je podnesen zahtjev mora imati poštansku adresu ili ovlaštenog zastupnika u državi članici izvršenja. Umjesto toga, određene ujednačene odredbe o dostavi trebale bi pospješiti prekograničnu komunikaciju između suda ili drugih tijela i stranaka.¹¹⁵

‘Zahtjev’ koji se podnosi sudu ili drugom nadležnom tijelu i državi članici izvršenja mora biti popraćen: (i) primjerkom konkretne javne isprave ili sudske nagodbe koji ispunjava uvjete potrebne za utvrđivanje njezine vjerodostojnosti; i (ii) ovjerom koju izdaje sud ili nadležno tijelo države članice podrijetla na standardnom obrascu.¹¹⁶ Taj je obrazac uspostavljen u Dodatku II provedbenih uredbi. Ako navedena ovjera nije podnesena zajedno sa zahtjevom, sud ili drugo tijelo ima tri mogućnosti: može postaviti rok za njezino podnošenje, prihvatiti istovrijedno pismo, ili odustati od te ovjere. Potonje će učiniti ako smatra da već raspoláže dostatnim informacijama da može odlučiti o zahtjevu za *exequatur*.¹¹⁷ Prijevod ili transliteracija javne isprave ili sudske nagodbe nisu obvezni prema Uredbi 2016/1103 i Uredbi 2016/1104, ali sud ili drugo nadležno tijelo koje odlučuje povodom zahtjeva za proglašenje izvršivosti može zahtijevati da ih podnositelj dostavi. Važno je uočiti da, iako zahtijevan prijevod mora biti službeni, tj. obavljen od strane osobe koja je kvalificirana za prevođenje,¹¹⁸ ta osoba ne mora biti kvalificirana za to u državi članici izvršenja. Jednako je prihvatljiv prijevod koji je načinila osoba kvalificirana za prijevode u bilo kojoj državi članici. Vrlo važan u praktičnom smislu, ovaj moment predstavlja i još jedan iskaz načela uzajamnog priznanja.

Zainteresirana strana može podnijeti zahtjev za proglašenje izvršivosti sudu ili drugom tijelu države članice izvršenja koje je nadležno prema članku 64. Uredbe 2016/1103 i Uredbe 2016/1104. Sukladno toj odredbi, država članica dužna je Komisiji priopćiti informaciju i njezinim nadležnim sudovima za ovu svrhu. Popis nadležnih sudova može se pronaći online na web-stranicama Europskog pravosudnog atlasa u građanskim stvarima, posebno na Portalu e-pravosuđe.¹¹⁹ Međutim, sukladno članku 44. stavku 2. Uredbe 2016/1103

112 Vidi poglavlje 6. u ovoj knjizi.

113 P. FRANZINA, ‘Article 59. Enforceability of authentic instruments’ u I. VIARENGO i P. FRANZINA (ur.), *The EU Regulations on the Property Regimes of International Couples: A Commentary*, Edward Elgar, Cheltenham 2020, str. 449.

114 P. WAUTELET, ‘Article 60. Force exécutoire des transactions judiciaires’ u A. BONOMI i P. WAUTELET (ur.), *Le droit européen des successions, Commentaire du règlement (UE) No 650/2012, du 4 juillet 2012*, 2nd ed., Bruylant, Brussels 2016, str. 1253.

115 Vidi Uredbu (EZ) br. 1393/2007 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. studenoga 2007. o dostavi, u državama članicama, sudskih i izvansudskih pismena u građanskim ili trgovačkim stvarima („dostava pismena”), i o stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1348/2000 [2007] SL L 324, 10.12.2007, koju će zamijeniti od 1. srpnja 2022 Uredba (EU) 2020/1784 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2020. o dostavi, u državama članicama, sudskih i izvansudskih pismena u građanskim ili trgovačkim stvarima (dostava pismena) (preinaka) [2020] SL L 405, 2.12.2020.

116 Članak 45. stavak 3. Uredbe 2016/1103 i Uredbe 2016/1104.

117 Članak 46. stavak 1. Uredbe 2016/1103 i Uredbe 2016/1104.

118 Članak 46. stavak 2. Uredbe 2016/1103 i Uredbe 2016/1104.

119 Vidi European Judicial Atlas in Civil Matters, e-Justice Portal, <<https://e-justice.europa.eu>> posebice <https://e-justice.europa.eu/559/EN/matters_of_matrimonial_property_regimes?CROATIA&member=1>.

i Uredbe 2016/1104, mjesna nadležnost utvrđuje se prema mjestu domicila stranke protiv koje se ovrha zahtijeva ili prema mjestu ovrhe. Da bi se utvrdilo ima li osoba, za svrhe postupka za proglašenje izvršivosti, domicil u državi članici izvršenja, sud pred kojim je pokrenut postupak primjenjuje unutarnje pravo svoje države članice.¹²⁰ Baš kao i u Uredbi Bruxelles I bis¹²¹ i drugim uredbama međunarodnog privatnog prava EU, ne postoji autonomna definicija domicila fizičke osobe. No za razliku od Uredbe Bruxelles I bis, Uredba 2016/1103 i Uredba 2016/1104 sadrže samo jednostranu kolizijsku odredbu koja upućuje na primjenu jednog prava – *lex fori*. To je vjerojatno rezultat konteksta u kojem odredbe djeluju. Jednom kada je nadležnost za proglašenje izvršivosti utvrđena prema Uredbi 2016/1103 ili Uredbi 2016/1104 nema daljnje potrebe za utvrđenjem domicila u bilo kojoj drugoj državi članici pored države članice izvršenja. To, međutim, može biti potrebno kad se utvrđuje nadležnost za bit spora prema Uredbi Bruxelles I bis, posebno u pogledu personalnog područja primjene mnogih njezinih odredbi o nadležnosti koja ovisi o tomu je li tuženik osoba s domicilom u nekoj državi članici.¹²²

Konkretna javna isprava ili sudska nagodba proglašavaju se izvršivima odmah nakon ispunjenja svih formalnosti propisanih u članku 45. Uredbe 2016/1103 i Uredbe 2016/1104.¹²³ Kao što podnositelj zahtjeva može zahtijevati proglašenje izvršivosti ograničeno samo na dijelove javne isprave ili sudske nagodbe, i sud ili drugo tijelo može proglasiti djelomičnu izvršivost samo u pogledu jednog ili više aspekata iz javne isprave ili sudske nagodbe.¹²⁴ U ovim postupcima nije dopušteno nikakvo ispitivanje javne isprave ili sudske nagodbe, što je inače moguće u odnosu na odluke slijedom članka 37. Uredbe 2016/1103 i Uredbe 2016/1104. Osim toga, sud ili drugo tijelo koje provodi postupak proglašenja izvršivosti ne smije mijenjati sadržaj javne isprave ili sudske nagodbe, ni u cijelosti ni u dijelu.¹²⁵ Stoga, ne može odbiti proglašenje izvršivosti javne isprave ili sudske nagodbe ako su ispunjene formalne pretpostavke i ako nema očigledne povrede javnog poretka. Ovršenik nema pravo u ovom stadiju postupka podnijeti bilo što sudu u vezi sa zahtjevom.¹²⁶ Može se tražiti određivanje privremene i zaštitne mjere na temelju javne isprave ili sudske nagodbe, sukladno članku 53. Uredbe 2016/1103 i Uredbe 2016/1104, ne bi li se zaštitili interesi određene strane, a dok ne bude donesena odluka o proglašenju izvršivosti i/ili odluka o žalbi protiv proglašenja izvršivosti.

3.2.3. Pravni lijekovi protiv proglašenja izvršivosti

Sukladno člancima 49. ili 50. Uredbe 2016/1103 i Uredbe 2016/1104, odluka o zahtjevu za proglašenje izvršivosti može biti predmetom žalbe pred sudom države članice izvršenja, koji je priopćen Komisiji u skladu s člankom 64. Uredbe 2016/1103 i Uredbe 2016/1104.¹²⁷ Kao što propisuje članak 49. stavak 5. Uredbe 2016/1103 i Uredbe 2016/1104, žalba protiv odluke može biti podnesena samo unutar 30 ili 60 dana od njezine dostave, u ovisnosti o domicilu ovršenika. Duže razdoblje od 60 dana, koje se računa od dana dostave bilo od dana dostave osobno ovršeniku ili u njegovu boravištu, primjenjuje se na situacije u kojima ovršenik ima domicil u državi članici različitoj od one u kojoj je proglašena izvršivost. U svim drugim okolnostima, primjenjuje se rok od 30 dana.

120 Članak 43. Uredbe 2016/1103 i Uredbe 2016/1104.

121 Vidi članak 62. Uredbe Bruxelles I bis.

122 Vidi, primjerice, članke 4. i 7. Uredbe Bruxelles I bis.

123 Članak 47. Uredbe 2016/1103 i Uredbe 2016/1104.

124 Članak 54. Uredbe 2016/1103 i Uredbe 2016/1104.

125 P. WAUTELET, 'Article 60. Force exécutoire des transactions judiciaires' u A. BONOMI i P. WAUTELET (ur.), *Le droit européen des successions, Commentaire du règlement (UE) No 650/2012, du 4 juillet 2012*, 2nd ed., Bruylant, Brussels 2016, str. 1254.

126 Članak 47. Uredbe 2016/1103 i Uredbe 2016/1104.

127 Vidi European Judicial Atlas in Civil Matters, e-Justice Portal, <<https://e-justice.europa.eu>> posebice <https://e-justice.europa.eu/559/EN/matters_of_matrimonial_property_regimes?CROATIA&member=1>.

Da bi se osiguralo poštivanje načela *autdiatur et altera pars*, žalbeni postupak se mora provesti u skladu s odredbama koje uređuju postupak u kontradiktornim stvarima. Nadalje, sud mora postupati prema članku 16. Uredbe 2016/1103 i Uredbe 2016/1104 ako je propustio upustiti se u raspravljanje pred žalbenim sudom u postupku u kojem je žabu podnio podnositelj zahtjeva, neovisno o tomu gdje ta stranka ima domicil.

Daljnji pravni lijek protiv odluke o žalbi predviđen je člankom 50. Uredbe 2016/1103 i Uredbe 2016/1104, i odnosi se strogo na postupak koji je država članica izvršenja priopćila Komisiji u skladu s člankom 64.¹²⁸ U tom slučaju, sud pred kojim je podnesen pravni lijek će samo ukinuti proglašenje izvršivosti ako bi ovrha javne isprave ili sudske nagodbe bila očigledno u suprotnosti s javnim poretom države članice izvršenja. To je prevideno člankom 59. stavkom 3. Uredbe 2016/1103 i Uredbe 2016/1104 i donosi se na pojam koji je prethodno raspravljen u sklopu prihvaćanja javne isprave i priznanja, izvršivosti i ovrhe odluke.¹²⁹

Ako je proglašenje izvršivosti izdano i rok za podnošenje žalbe protekao je bez da je žalba podnesena ili ako je žalba odbijena, ovrha može započeti u skladu s pravom države članice izvršenja.

4. ZAKLJUČNE NAPOMENE

Pristup uređenju kretanja javnih isprava i sudskih nagodbi ugrađen u Uredbu 2016/1103 i Uredbu 2016/1104 ne predstavlja radikalnu primjenu u usporedbi s paralelnih sustavima uspostavljenima u drugim uredbama međunarodnog privatnog prava EU. Slijedeći istu strukturu i replicirajući odnosne odredbe Uredbe o nasljeđivanju, Uredbe 2016/1103 i Uredbe 2016/1104, ipak se svrstavaju u skupinu uredbi s osuvremenjenom terminologijom i konceptualizacijom mehanizama za proširenje učinaka javnih isprava i sudskih nagodbi između država članica.

Do sada su ove vrste akata, naime, javne isprave i sudske nagodbe, zauzimale tek mali udio u ukupnom broju akata koji kolaju između država članica. Možda će s povećanjem autonomije volje stranaka da izaberu mjerodavno pravo za stvar bračnoimovinskog režima ili stvar imovinskih posljedica registriranog partnerstva,¹³⁰ porasti i učestalost oslanjanja bračnih drugova odnosno registriranih partnera na slobodu uređenja materijalno-pravnih aspekata njihovih imovinskih odnosa. Prema tomu, može se očekivati da će značaj ovih pravnih akata, posebice u prekograničnim okolnostima, rasti testirajući navedene odredbe mnogo češće negoli ranije.

128 Vidi European Judicial Atlas in Civil Matters, e-Justice Portal, <<https://e-justice.europa.eu>> posebice <https://e-justice.europa.eu/559/EN/matters_of_matrimonial_property_regimes?CROATIA&member=1>.

129 Vidi 3.1.5. u ovom poglavlju i poglavlje 6. u ovoj knjizi.

130 Vidi poglavlje 5. u ovoj knjizi.